TITULUS IV.

PARVA.

Mirabilis in iis Deus.

IMitare, ſi potes, apis ædificia, formicæ ſtabula, araneæ retia; bombycis ſtamina: ſuſtine, ſi potes, illas ipſas lecti tui, & tegetis, beſtias, cantharidis venena, muſcæ ſpicula; culicis & tubam, & lanceam. Tertull. l. 1. adverſ. Marcionem c. 14.

Plus formicularum, & apicularum, opere ſtupemus; quàm immenſa corpora balenarum. Sanct. Auguſt. de Civ. lib. 22. cap. 24.

Attendat charitas veſtra: quis diſpoſuit membra pulicis, & culicis? ut habeant ordinem ſuum, habeant vitam ſuam, habeant motum ſuum; Unam beſtiolam brevem, minutiſſimam conſidera, quà volueris. Pro ſe fugit mortem, amat vitam, appetit voluptates, devitat moleſtias, exerit ſenſus diverſos. Quis dedit aculeum culici, quo ſanguinem ſugat? quàm tenuis fiſtula eſt, qua ſorbet! quis diſpoſuit iſta? quis fecit iſta? Expaveſcis in minimis, lauda magnum. S. Auguſt. in Pſ. 149.

Ego ſic miror Dominum in elephantis, quomodo & in formica; ſic illum prædico in camelo, quomodo & in culice. Vide culicem, quomodo quaſi punctum cujuſdam corpuſculi eſt; & tamen vide in ipſo puncto corpuſculi omnia eſſe membra diviſa. Habet ſex pedes, habet duos oculos, habet os, habet & ventrem, habet & tubam vocis, habet & alas. S. Hieron. in Pſ. 91.

Non tantùm vaſtitudinem elephanti ſtupeo, quantùm murem, qui formidoloſus elephanto eſt; ut aculeum ſubtiliſſimum ſcorpii. S. Baſilius hexam. l. 9.

Plurima, parvitate molis exigua, granditate virtutis ſunt maxima. Sic cæteris virtuoſiores ſunt lapides minores; & rerum ingentium res parvæ ſunt ſeminales. Quid in membris pupilla minus? qua tamen nihil charius: & navis ſalus aliquando ab exigua clavo dependet potiùs, quàm ab ingenti malo. Quid plura? aranea parva virum necat; & pulex infeſtiſſimus hunc tormentat. S. Cyrill. Jeroſ. in Apol. mor. l. 1. cap. 18.

Miſcellanea.

Cùm Alfonſus Hiſp. Rex Vicarium oppidum obſideret; obſeſſi in hoſtes plurima alvearium, alvearia, quæ paulò antè ex agris metu hoſtium intra caſtellum congeſſerant in muros, arrepta in hoſtes devolverunt: quorum fragore irritatæ apes, os, & oculos oppugnantium infeſtabant, hoc modo oppidum diu tutati. Jovianus Pontanus de geſtis regis Alfonſi. Apud Stengelium t. 2. Jud. div. c. 15.

In Africana expeditione, Barriga Luſitanorum Duce Xiatimenſes oppugnante; reque ad ultimum diſcrimen deducta, innumerabilia alvearia apum, quibus abundabant, incenſa, & è mœnibus præcipitata. Itaque Luſitani, & alvearium flammis ambuſti, & aculeis apum ſtimulati, receptui canere, & obſidionem ſolvere, coacti ſunt. Oſorius lib. 8. de reb. Afric & Indicis. Apud Stengel. ib.

Cùm Amurates Turcarum Rex Albam Græcam oppugnaret, oppidani, teſte Bonfinio l. 4. dec. 3. apum examina in Turcas emittebant, ut aculeis petiti graviùs angerentur. Henrici Imp. Dux obſeſſus à Giſelberto Lotharingiæ rege irrumpentes equites objectis apum alveatibus inhibuit; quarum aculeis in furorem verſi equi ſeſſores vel excuſſere, vel ad pugnandum inutiles reddidere, ut ait Vitichindus l. 1. geſt. Sax. apud Cornelium in Sap. 12.

Novimus mercatore ditiſſimos; qui famulos magnis clamoribus objurgabant, quod ellychnium denſius facerent ad majus lumen, quærentes illud plus olei ſugere, & conſumere. Rogantes cauſam, reſponderunt: ſe minima iſta curando, & cavendo, ad tantas opes deveniſſe. Cornelius in Eccla. 5. 6.

TITULUS V.

PASSIO CHRISTI.

§. I.

Figuræ, Prophetiæ.

Ex Veteri.

P*Erfecti ſunt cæli, & terra*. Gen. 2. 1. Terra fuit Chriſtus in Paſſione; terra infimum locum tenet; & plus non potuit deſcendere: nec Chriſtus magis potuit humiliari; quàm ut pateretur pro nobis. Item: terra non movetur; & ipſe non eſt motus, quando dixerunt: *ſi Filius Dei es, deſcende &c.* Cœlum fuit in Reſurrectione, & Aſcenſione. Hugo Card. hìc.

Requievit die ſeptimo ab univerſo opere. Gen. 2. 2. Tunc Deus requievit in Sabbato ab operibus ſuis; quàndo Deus, & homo, Chriſtus, & ſecundùm animam in ſecreto Divinitatis, & ſecundùm corpus in ſepulchro terræ, requievit. Nam ſicut Evangelica fideliter narrat hiſtoria, primo dierum, id eſt, Dominico, in civitatem Jeruſalem paſſurus introivit: ſecundo, & tertio, mitis Agnus inter laniſtas crudeliſſimos juges inſidias pertulit: quarto à Diſcipulo ſuo traditus eſt: quinto teſtamentum ſcribens filiis, hæreditatem corporis, & ſanguinis ſui, delegavit. Sexto moriendo ſuum omne tempus acri cum labore conſummavit: Septimo in ſepulchro requievit. S. Rupertus l. in Volum. 4. Evang. c. 39.

Fac tibi arcam. Gen. 6. 14. Arca Chriſti humanitas; quæ omnes fluctus perſecutionum ſuſtinuit. Hugo C. hìc.

Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Iſaac. Gen. 22. 2. Abraham, quando unicum filium ſuum perduxit ad immolandum, habebat perſonam Dei Patris. Quis in Iſaac, niſi Chriſtus? nam ſicut Abraham unicum filium, & dilectum, Deo victimam obtulit; ità Deus Unigenitum Filium ſuum pro nobis omnibus tradidit. S. Iſidorus in Gen. c. 18. *Vidit* (Abraham) *& gaviſus eſt*, diem ſcilicet Paſſionis Filii Dei, in ſuo filio figuratum; quòd unico filio ſuo non pepercit; quòd velut ad aram Crucis triduo cum inſonti victima convolavit; quòd patiens, ac ſine voce, ſimilis agno, coram tondente ſe, filius Patri, ut percuteret, pia colla præbuit. Sanct. Proſper Aquit. de promiſſ. & prædict. Dei p. 1. cap. 17.

Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni. Gen. 27. 27. Cur non dicit ſicut odor hortorum? Item, cur ſponſus de ſe Cant. 2. 1. *ego flos campi*. Cur non horti? Hortenſis flos delicioſè ſeritur, indulgentem habet hortulanum, irrigat, tegit, claudit. Agri flos non colitur, non fovetur; injuriis cœli, hominum, pecorum, expoſitus. Sylveira in Marci 8. q. 13.

Dormivit in eodem loco. Gen. 28. 11. Somnus Jacob, Paſſio Chriſti eſt. V. Beda hìc.

In flamma ignis de medio rubi. Dominus apparuit Moyſi, dum Chriſtus in igne Paſſionis coram Synagoga in cruce pependit. S. Honorius ſ. de Invent. S. Cruc. Quid Deus in carne, niſi ignis in rubo? an non rubus ſpinoſa caro, quam aſſumpſit, plena doloribus, plena punctionibus, plena pœnalitatibus? S. Thom. Vill. ſ. 2. in die Nat. D.

Expoliavit ſe Jonathas tunica &c. 1. Reg. 18. 4. Tunica Jonathæ converſatio Chriſti; quam dat Chriſtus amicis ſuis. Vel, tunica Jonathæ Chriſti Humanitas, qua expoliavit ſe die Paſſionis pro nobis. Hugo Card. in Gen. c. 30.

Ego ſum vermis, & non homo. Pſ. 21. 7. Chriſtus hodie, ſicut in Paſſione poteſt dicere: *ego ſum vermis &c.* id eſt: ità vilipenſus, & conculcatus à peccatoribus, ſicut vermis, quia nec vermi auderent facere, quod mihi faciunt, & in me, & in membris meis. Hugo Card. hìc.

Miſer factus ſum, & curvatus ſum uſque ad finem. Pſ. 37. 7. Afflictus eſt, non ſolùm in cruce; ſed etiam antequam crucifigeretur; multa ferens, ut agricola, ut noſtrum agrum purgaret. *Incurvatus ſum* autem *uſque in finem*; quando mortem pro nobis ſuſtinuit. S. Chryſoſt. hìc.

Quæ poſuit prodigia &c. Pſ. 45. 9. Poteſt dici prodigium à prodigo. Et hoc modo fecit Deus prodigia ſuper terram; quia quaſi prodigus fuit Dominus, cum pro redimendis inimicis ſuis proprium Filium dedit. Et ideo de Chriſto dicitur. Pſ. 67. 28. *ibi Benjamin in mentis exceſſu*, ibi in cruce, in mentis exceſſu, in prodigalitate Patris. Hugo Card. hìc.

Qui aſcendit ſuper occaſum. Pſ. 67. 5. Super occaſum Dominus aſcendit: quia unde in Paſſione occubuit, inde majorem ſuam gloriam reſurgendo manifeſtavit. V. Beda l. 1. in 1. Marci. Occaſus ſolis ſignat Chriſti Paſſionem: quia ſicut ſol occidit cum certitudine, quòd in craſtinum orietur: ità Chriſtus paſſus fuit cum certitudine Reſurrectionis. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. D. 15. Trinit. Sol iſte eſt Chriſtus: oritur in nativitate ad illuminandum; occidit in Paſſione ad redimendum. Occidet ſol in meridie, id eſt, in vehementi amore charitatis: ad locum ſuum revertitur in aſcenſione; flectitur ad aquilonem in extremo examine. S. Bonaventura in Ecclæ. 1.

Sol cognovit occaſum ſuum. Pſal. 103. 19. Chriſtus agnovit Paſſionem ſuam. Occaſus Chriſti, Paſſio Chriſti eſt. Sed nunquid ſol ſic occidit, ut non oriatur? *nunquid qui dormit, non adjiciet, ut reſurgat?* S. Proſper hìc.

Tecum principium in die virtutis tuæ. Pſal. 109. 3. Quis eſt dies virtutis ejus? S. Hieron. hoc eſt, tempore, quo patiebaris, & dicebas: *Pater in manus tuas &c.* In die virtutis tuæ; alii legunt: *in die triumphi tui*. Arcones in Iſ. 4. Expoſ. 3. Diſc. 2.

Sacrificium veſpertinum. Pſ. 140. 2. Quod in veteri lege veſpere offerebatur, quod erat acceptabilius: quia figura erat veri illius ſacrificii, quod in fine Mundi in cruce eſt oblatum. Hugo Card. hìc.

Immolavit victimas. Prov. 9. 2. Id eſt, ſeipſum in ara Crucis obtulit. Sed pluraliter dicit victimas: quia hæc una victima Chriſtus per multas hoſtias in lege figurata fuit. Id. hìc.

Indica mihi, ubi cubes &c. Cant. 1. 6. Reſpicit ad locum cru-

crucis, ad quam Chriſtus aſcendit *hora quaſi ſexta*. Joan. 19. 14. ſcilicet in meridie: hìc non pavit verbo, exemplo, oratione. De Ponte hìc. Exh. 8. §. 4.

Botrus Cypri dilectus meus mihi. Cant. 1. 13. Id eſt, conſiderabo dilectum meum, tanquam botrum electum; oppreſſum, & contritum ab inimicis ſuis. Et ſicut botrus ità conculcatur, ut liquor ſeparetur à folliculis, qui aridi manent, & deformes: ità, ſanguine ab eo toto expreſſo, aridus manſit ſine ſpecie, & decore. Dicitur *botrus Cypri*, quod interpretatur *triſtitia, & mœror*. De Ponte hìc Exh. 6. Qui fuit faſciculus myrrhæ in amaritudine Paſſionis, ipſe eſt botrus Cypri in dulcedine Reſurrectionis. Myrrha triſtificat, vinum lætificat. S. Iſidorus in Cant. hìc.

Ego flos campi. Cant. 2. 1. S. Ambroſ. lib. 2. de Spiritu S. c. 5. rectè Chriſtum è Virgine incarnatum, dictum florem campi ait: quandoquidem inſtar floris in Paſſione contritus, & laniatus, majorem flagravit odorem. Nadaſi ex anno Crucifixi.

Sicut lilium inter ſpinas. Cant. 2. 2. Ubi lilium iſtud inter ſpinas? nimirum in Judæa; quando toleravit tot, & tantas, impiorum blaſphemias; ſuſtinuit probra, alapas, flagella; coronatus inſuper corona ſpinea. S. Rupertus l. 1. hìc. Chald. vatablus. Vertunt: *ſicut roſa*: quia hæc ſpinoſa eſt. S. Ambroſ. de inſtit. Virg. c. 14. Chriſtus erat lilium in medio ſpinarum, quando erat in medio Judæorum; qui ipſum calumniati ſunt, accuſarunt, & crucifixerunt, apud Cornelium hìc.

Stipate me malis. Cant. 2. 5. Thorus crucis conſtratus fuit mirus pomis obedientiæ, manſuetudinis, patientiæ, lacrymis, gemitibus, compaſſionis affectibus, ac precibus pro peccatoribus fuſis. Origenes dicit, in Græco haberi: *confirmate me in myrrhis*: myrrhæ autem flores & unguenta, ad amaritudinem Paſſionis referuntur. De Ponte hìc Exh. 38. §. 2.

Tempus putationis advenit. Cant. 2. 12. Nempe tempus Paſſionis, & mortis Chriſti; per quam generalis putatio facta eſt omnium peccatorum; cunctorumque, quæ Evangelicam perfectionem impediebat: Sed quomodo putarunt eum auferendo honorem, famam, veſtes, ſanguinem, vitam. De Ponte hìc Exh. 21. §. 3.

Aſcenſus purpureus. Cant. 3. 10. eſt ſanguineus Chriſti ſudor, paſſio, mors, martyrium. Rurſus *ferculum*; id eſt, lectica, & quaſi currus thriumphalis, Chriſti fuit crux, ait Aponius. *Columnæ* crucis fuere humilitas; & obedientia. *Reclinatorium aureum* in victa patientia, & magnaminitas; cui incumbens omnes plagas, injurias, dolores, placidè tulit, & ſuperavit. Cornelius hìc. Quid eſt aſcenſus purpureus? niſi Martyrum ſanguis, & Paſſio Redemptoris noſtri: quia non aſcenditur ad epulas vitæ, niſi per myſterium Paſſionis Chriſti. S. Iſidorus hìc. Per reclinatorium aureum requies æterna accipitur, quæ ſanctis in Eccleſia promittitur: ad quam tamen aſcenſus eſt purpureus, id eſt, Paſſio Chriſti; qui purpura colorem ſanguinis imitatur. S. Tho. Aq. hìc.

Candidus, & rubicundus. Cant. 5. 10. *Candidus* candore innocentiæ in nativitate; *rubicundus* verò in Paſſione proprio ſanguine. Vel, *candidus* in domo Herodis, *rubicundus* in prætorio Pilati. Hugo Cardinal hìc. *Rubicundus* in Paſſione, *candidus* in Reſurrectione. S. Hieronym. in Iſ cap. 63. *Candidus*, quia ſine peccato; *rubicundus* ſanguine Paſſionis Chriſtus, qui ſolus eſt mediator Dei, & hominum. Sanctus Iſidorus hìc.

Opus Domini non reſpicitis. Iſ. 5. 12. Paſſio Domini opus eſt Domini; opus manuum ejus, opus noſtræ redemptionis. S. Rupertus hìc.

Quis eſt iſte, qui venit de Edom, tinctis veſtibus? iſte formoſus in ſtola ſua. Iſ. 63. 1. En, unde formoſus, quia in ipſa Paſſione formoſus fuit. De Ponte in Cant. 1. Exh. 22. §. 3.

Dies ultionis. Iſ. 63. 4. Dies redemptionis dicitur. Stella in Luc. 3. 22.

Facies autem bovis. Ezech. 1. 10. Sacramentum eſſe Dominicæ Paſſionis; ex hoc accipimus; quòd, ſicut in exordio meminimus, ſacra, & myſtica, lex vitulum in figura ejus pro peccato juſſit offerri. S. Rupertus l. 10. in Matth.

Et Jeſus erat indutus veſtibus ſordidis. Zach. 3. 3. S. Ambr. in Pſ. 118. Stabat Jeſus, & habebat veſtimenta ſordida: mea enim peccata portabat. Sumpſit veſtimenta noſtra; ut nos ſplendore immortalitatis indueret. Conſidera mirum duellum Chriſti, & diaboli. Stat hoſtis acerrimus, mucronem intentat; addicit morti. Chriſtus nudum latus, nudum caput, ac corpus. Viderat ad Iſaias 51. 9. *Conſurge, induere fortitudine brachium Domini*. Quid laceris, cruentiſque veſtibus cum prœlio? At Dux Chriſtus pro æreo thorace ſanguineam clamydem; pro ferreis ocreis, manicìſque ferreos, clavos; pro galea ſpinas; pro militum præſidio ſolitudinem; pro tubarum clangore ſilentium, & patientiam, cum hoſte congreſſurus obtendit. Verùm nullus æque potens thorax, ac cruenta caro; nulla præſtantior fortitudo contra hoſtem, quam lacerati corporis infirmitas: quam ut cernit diabolus, debilitatur, & frangitur. Cornelius hìc.

Ex Novo.

Facto veſpere &c. Matth. 16. 2. Per veſperum, in quo cœlum rubicundum eſt, Paſſio Chriſti ſignificatur, proprio ſanguine rubicunda. Matutina ſerenitas ſignificat gaudium Reſurrectionis. Hugo Card. hìc.

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. Luc. 2. 35. Gladius Chriſti Paſſio ejus fuit; quà antiquus hoſtis transfixus ſuccubuit. S. Honorius ſ. in Purif. B. V.

Tetigit fimbriam veſtimenti ejus. Luc. 8. 44. Veſtimentum Chriſti eſt caro ejus. Iſ. 63. 1. *quis eſt iſte - tinctis veſtibus*. Fimbria, quæ eſt finis veſtimenti, eſt paſſio Chriſti. Tangere ergo fimbriam veſtimenti Chriſti eſt credere, & imitari, Paſſionem Chriſti: & ex hoc tactu eſt omnis peccati curatio. Hugo Card. hìc.

Ego ſum vitis, vos palmites. Joan. 15. 5. Cur Chriſtus D. viti ſe comparat? ibat ad Paſſionem, & mortem, quam bene vitis per uvas ſignificat. Sicut enim è calcata uva ſub torculari exprimitur vinum; ſic ex calcato Chriſto expreſſus ſanguis pretioſus, quo Mundus redemptus. Sylveira hìc q. 1.

Pedes ejus ſimiles aurichalco. Apoc. 1. 15. Dion. Carth. Per pedes accipit extremos annos vitæ Chriſti, quibus paſſus eſt, & crucifixus pedes Chriſti, ait Rupertus, dicuntur ſimiles aurichalco: quia ſicut hoc multis ignium impendiis ex æræ producitur ad auri colorem; ità & illa Humanitas per multas tribulationes Paſſionis, & mortis, perducta eſt ad gloriam Majeſtatis. Cornelius hìc.

Signatum ſigillis ſeptem. Apoc. 5. 1. Seraphinus Firmanus per ſeptem ſigilla, accipit ſeptem ſecreta Paſſionis Chriſti. 1. eſt ſumma impotentia in omnipotente. 2. ſumma pœna in impatibili. 3. ſumma ſtultitia coram hominibus in Chriſto, qui eſt divina ſapientia. 4. Summa paupertas in Deo divitiarum. 5. Summa ignominia in ſumma Majeſtate. 6. Summa derelictio Dei in ſumma cum eo unione. 7. Summa ſeveritas in ſummo amore Patris erga Filium. Cornelius hìc.

Ex Patribus, & aliis.

Singulæ guttæ ſanguinis ſui, folia ſunt roſæ ſanguineæ Paſſionis ipſius. S. Bernardus l. de Paſſ. D. c. 41.

Sic S. Scriptura penè ubique fidem continet paſſionis Chriſti, ut ſine illa nullatenus intelligi poſſit. S. Rupertus l. 3. c. 43. in Exod.

Dicitur Paſſio Chriſti cœna: nam ſicut cœna in veſpere, vel in fine diei ſumitur; ità in veſpere, ſcilicet in fine Mundi paſſus. S. Bonaventura in Pſ. 21.

Granadilla florem habet albæ roſæ perſimilem, in cujus foliis Paſſionis Chriſti figuræ delineatæ conſpiciuntur, ut corona ſpinea, clavi, calix, columna, vulnera, lancea. Naſcitur in montibus Peruanis. Nieremberg. hiſt. nat. l. 14. cap. 10.

§. II.

Paſſio avidè à Chriſto deſiderata.

D*Eſiderium cordis ejus tribuiſti ei*. Pſ. 20. 3. Enumerat Propheta Chriſto D. ſecundùm carnem, quàm ingentia, quàm glorioſa, collata ſunt. Deſiderium cordis ejus fuit, ſicut Luc. 22. 15. dicit: *deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum*. Caſſiodorus in Pſ. 20.

Erue à framea Deus animam meam. Pſ. 21. 21. Quæ eſt iſta framea, à qua Chriſtus liberari deſiderabat? Lorinus hìc poſſumus accipere deprecationem iſtam, ne vulnus lateris infligeretur. Sed cur id petit Chriſtus à Patre ſitientiſſimus pro nobis pati, ut à lancea militis liberetur, & crucis non refugit ignominiam? quia lancea non vivus, ſed poſt mortem erat vulnerandus; ſed abſque dolore. Nam ſic D. Jeſus pro nobis erat anxius patiendi, ut refugiat vulnus doloris expers. Ob hanc cauſam forſan vocat Eccleſia in hymno de paſſione *mucronem dirum lanceæ*; quia inſenſibile Chriſti latus perforavit. Et contrà *dulce lignum, dulces clavos*: quia in cruce manibus, pedibuſque, transfixis Chriſtus ſenſit dolorem, non lanceam. Caſtillo Illat. 201.

Vade poſt me Sathana. Matth. 16. 23. Quæ hæc verborum aſperitas Domine? modò audivit, *beatus es Simon Barjona*; & tunc Apoſtolum Sathanam vocas? Mundò dicebas, *tu es Petrus &c.* & nunc *ſcandalum*, ac diaboli organum, appellas? ac quidem Judas non increpatur, etſi vendit, occidit, cum Judæis contra te venit. Vidiſti Domine cum militibus, & armis, & fuſtibus, invadentem; nec dixiſti, vade poſt me Sathana; non verbis pudorem injeciſti, non rebus terruiſti; quin potiùs ad cœpta hortatus es: *amice ad quid veniſti?* opus perſequere, nè facinus differas, venditionem affectu firmato. Ac quidem erga Judam talis: Petrus verò amoris prœmium fert contumeliam. Planè inquit perhumanus Salvator: ubi enim ulcus eſt immedicabile ibi pharmacum inutile; autem curationis ſpes, ut ſanem; ſectionem adhibeo. S. Baſilius Seleuc. or.

de

de dicto Evangelio: ecce aſcendimus Jeroſol. Scelus Judæ mortem Crucis Chriſto ſummè deſideratam præparabat; & ideo divinus amor cum eo rigorem diſſimulat, & leniter agit. At ignorantia Petri mortem Chriſti impedire conatur, licèt ex charitate. Sylveira in Matth. 16. Quomodo Judæ oſculum præbuit Chriſtus, atque *amicum* nominavit; utpote amicorum loco habens ea omnia, per quæ flagella, ſpinas, crucem & clavos produci, aut parari præviderat: è contra Petrum, alioquin amiciſſimum, Sathanam vocavit, qui ſe à ſupliciis, & morte ſubeunda, avocare conabatur. Doultreman lib. 2. cap. 12. ſect. 3. de amore.

Pater mi - tranſeat à me calix iſte? Matth. 26. 39. Scribit Ambroſius Catharinus in vita S. Cathar, Sen. lib. 2. cap. 28. & 29. ipſi à Deo revelatos eſſe duos ſenſus illius orationis Chriſti in horto: 1. q. d. Pater mi! illico da mihi bibere calicem Paſſionis; illum enim avidiſſimè ſitio. Da, ut illico patiar, & moriar. Fac ergo, ut illico tranſeat; ac dein à me tranſeat calix iſte: ut per Paſſionem meam abolita morte, & peccato, mox redimam genus humanum; itaque ad te revertar, ut te fruar, mi Pater! Hoc Chriſtus optabat ſecundùm ſpiritum: 2. Secundùm carnem tamen optabat contrarium: nimirum *tranſeat*, id eſt, auferatur à me calix Paſſionis. Poſterior ſenſus: videbat, ait illa: Chriſtus D. multos futuros ingratos ſuæ Paſſioni, manſuros in peccatis, ac damnandos: hic erat ei ſummus dolor; huncque vocat ſuum calicem: q. d. amove à me hunc dolorem, id eſt, hunc numerum damnatorum! fac, ut omnes meæ Paſſionis ità ſint participes, ut ſalventur. Cornelius ex Canonib. in Prophetas Minores. Eadem S. Catharina Sen. aſſerébat divinitus edocta: Chriſtum ab inſtanti ſuæ conceptionis portaſſe crucem in mente, propter exceſſivum deſiderium, quod habebat de humana ſalute. Cùm enim perfectiſſimè diligeret Deum, & proximum; videndo Deum privatum honore ſuo, & proximum privatum fine ſuo; ſummè cruciabatur; donec per Paſſionem ſuam; & honorem obedientiæ Deo, & ſalutem reſtitueret proximo. Hinc dicebat: quòd in illis verbis; *Pater transfer calicem hunc à me*, viri perfecti non debent intelligere, ſicut debiles timentes mortem; quòd Salvator petierit à ſe mortem tranferri, vel amoveri; ſed, quia ſemper biberat à Conceptione ſua, petebat ut citò perficeretur illud, quod tanto tempore cum tanto deſiderio affectabat. Adjunxit: *non mea voluntas &c.* offerens ſe paratum ad ſuſtinendam dilationem deſiderii ſui, quantùm placaret Patri. Bollandus ex vita S. Catharinæ p. 2. c. 8.

Erant autem in via aſcendentes Jeroſolymam, & præcedebat illos Jeſus, & ſtupebant. Marci 10. 32. Et tamen Diſcipulis ait: Joan. 14. 12. *majora horum facient*. Ibat Jeroſolymam tradendus, flagellandus. In miraculis concedit Chriſtus D. ſuos Diſcipulos præcedere; at in cruciatibus pro noſtra ſalute nemini cedit, ſed omnes longo intervallo ſuperat. Sylveira in Act. 20. 22. q. 8.

Baptiſmo habeo baptizari &c. Luc. 12. 50. Significatur per hujuſmodi ablutionem mors ejus; in qua ablutus eſt proprio ſanguine. *Et quomodo coarctor?* Sub admiratione ponitur modus, *quomodo?* quia incredibili modo affectabat perfectionem Paſſionis ſuæ. Cajetanus hic. Non ait: quomodo, cùm perficietur, arctabor? q. d. tunc non arctabor, cùm perficietur. Modò deſiderii patitur flammas; poſtea ſuſtinebit crucis injurias: ſed adeò levius eſt, patibulo dilaniari, quàm equuleo deſideriorum torqueri; ut deſiderans arctetur, patiens quomodo doloribus exſolvatur. Naxera in Joſ. 15. §. 34.

Similiter & calicem, poſtquàm cœnavit. Luc. 22. 20. Cur Chriſtus calicem ſanguinis ſui dat nobis in cœna? S. Gregor. Nyſſ. hom. 6. de reſurr. per ineffabilem ſacrificii modum præoccupat impetum violentorum; ac ſeſe id obligationem, & victimam, offert-ſacerdos ſimul & agnus. Ante realem crucis exhibitionem myſticam crucem, & Paſſionem, agebat Chriſtus: incruento modo præoccupat priùs agere, quæ poſtea cruentiſſimè erant operanda. Sylveira in Matth. 26. q. 34.

Et factus eſt ſudor ejus ſicut gutta ſanguinis &c. Luc. 22. 24. de quo Hildebertus in verſibus de Miſſa, ſanguineus ſudor crux fuit ante crucem.

Quod facis, fac citiùs. Joan. 13. 27. O amor interminabilis! ò charitas inæſtimabilis! ò dilectio inſcrutabilis! *Quod facis &c.* illud cupio, illud deſidero, illud quæro, ad hoc veni in Mundum. *Quod facis &c.* Vis me vendere Judæis? volo vendi: vis tradere? volo tradi: Vis, ut crucifigar? volo crucifigi: vis, ut occidar? volo occidi: hoc amo, hoc affecto: *quod facis, fac citiùs*. S. Bernardus ſ. 3. in Cœna D.

Sitio. Joan. 19. 28. Per calicem, quem bibiturus erat, procul dubio Paſſionem ſignificans, quam erat paſſurus. Nunc verò eodem calice Paſſionis jam exhibito, dicit: *ſitio*. q. d. quamvis Paſſio mea tam acerba fuerit; ut, quantum ad humanitatis ſenſum illam declinare potuerim; tamen tua, ò homo! me charitate vincente, & ipſa tormenta crucis ſuperante, adhuc plura, & majora, ſi neceſſe ſit, ſitio ſubire tormenta. S. Bernardus l. de Paſſ. c. 13.

Unus militum lancea latus ejus aperuit. Joan. 19. 34. Cur non vivus transfigitur? ut ſciremus; magis unitum cum corpore amorem patiendi, quàm ipſam animam. Mors valuit efficere, ut anima ſeparetur à corpore, ut hoc nec videret, nec audiret &c. ſed affectum patiendi ab eo non potuit ſeparare. Sylveira in Joan. 13. q. 24.

Pedes ejus ſimiles aurichalco. Apoc. 1. 15. Pannonius: quia Chriſti deſideria ſancta erant, & fortiſſima, ut non cederent morti; rectè æri comparantur. Sæpiſſimè in Scriptura per pedes deſideria, & affectus, ſignificatur. Pſ. 9. 16. Pſ. 17. 34. Pſ. 25. 12. Prov. 3. 23. Maritò æri fortiſſimo Chriſti affectus comparantur quia ejus deſideria pro nobis moriendi validiſſima, & conſtantiſſima fuerunt. Sylveira hìc q. 58.

§. III.

Paſſio quàm Chriſto chara, dulcis.

Ex Veteri.

Ego oſtendam omne bonum tibi. Ex. 33. 18. 19. Hebr. *ego tranſire faciam omne bonum meum ſuper faciem tuam*. S. Auguſt. in Exod. q. 154. ità legit: *ego tranſibo ante te in gloria mea*. Et ſubjungit: ille quippe intelligitur loqui, & dicere, tranſibo ante, de quo dicit Evangelium Joan. 13. 1. *quia venit hora ejus, ut tranſeat &c. de hoc Mundo ad Patrem*: qui tranſitus etiam Paſcha interpretari perhibetur. Hæc itaque magna omnino prophetia eſt. Hæc ſunt divitiæ, & omne bonum Domini, quod oſtenditur Moyſi. Moyſes avebat cernere illum candorem Lucis æternæ, *in quem deſiderant Angeli proſpicere*. Sed denigrata facies ei objicitur, obſcurata in Paſſione, turpata in Cruce, palleſcens in morte, in qua *non eſt ſpecies, neque decor*. Ab hac videnda non inhibetur Moyſes: nam qui hunc vultum morientis, & lividam faciem mortui, proſpectat, non moritur, ſed vivit. Paſſio, & mors omne bonum Jeſu eſt; à qua vita promanat æterna: omne criminum malum diſſolvitur; & mors ipſa moritur. Bonum, in quo omnia bona naturæ, & gratiæ, Angelis, & hominibus, donare diſpoſuit Deus &c. Arcones in Iſ. 5. 11. Diſc. 6.

Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabunt eos. Pſ. 35. 6. Heſychius in Catena Græca: voluptatis torrente chariſſimos potat. Torrens voluptatis, fuere Chriſti pœnæ. *De torrente in via bibet*. Pſ. 109. 7. *voluptatis* meritò dictum eſt: nam Chriſtus in deliciis erat, cùm pro nobis pateretur. Eſcobar. t. 1. Mir. Chr. l. 1. obſ. 4.

Sol cognovit occaſum ſuum. Pſ. 103. 19. Auguſt. Chriſtus agnovit Paſſionem ſuam. Sol exultat, *ut gigas, ad currendam viam ſuam*. Pſ. 18. 6. Sic noſter ſol, ut gigas fortiſſimus exultavit ad cruciatus percurrendos. Barradius Dom. Quinquag. tom. 3. l. 6. c. 9.

In die deſponſationis. Cant. 3. 11. Id eſt redemptionis humani generis, quæ fuit dies lætitiæ Chriſti. S. Iſidorus hic. Dies Paſſionis fuit dies lætitiæ cordis ejus. S. Juſtus Orgelit. hic. Oſtendunt filiabus Sion diſpenſationis dies inter Dei Filium, Verbum, & Eccleſiam, in ejus paſſione celebratos. Diem verò lætitiæ cordis Chriſti eſſe Spiritus S. edocuit diem, qua lugubriter guadebat Judæus, & lætitiæ lacrymas in morte Chriſti fundebant Apoſtoli. Aponius l. 5. in Cant.

Egredimini &c. Ib. id eſt, convertimini ad Chriſtum, & conſiderate Paſſionem ejus; in qua, ſcilicet mater ſua, Synagoga coronavit eum: quod fuit in die deſponſationis illius, id eſt Chriſti: quia in Paſſione ſua univit ſibi Eccleſiam, dans ſanguinem ſuum in pretium. S. Th. Aqu. hic Lect. 3.

Veni in hortum meum ſponſa. Cant. 5. 1. O qualis eſt hortus ille ſponſi deliciarum! quàm omnium odoratiſſimorum florum, & ſuaviſſimorum fructuum varietate, copiaque refertus hic hortus, ipſius nex, ſive Paſſio: Philo Carpathius hic.

Buthyrum, & mel comedet. Iſ. 7. 15. Quando hoc factum? Nota, quòd David dicitur Pſ. 80. 17. *de petra melle ſaturavit eos*. Non legimus, quòd Deus eduxerit mel de petra; ſed, ut explicat. S. Chryſoſtom. (quem vide hoc loco) quod illis pro ſiti aqua, tanquam mel, dulcis fuerit. Et hoc ſapiens dicit. Prov. 27. 7. *anima ſaturata calcabit favum, & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet*. In hoc ſenſu dico; quòd Chriſtus ità ſitiverit pro nobis dolores pati, ut hi eſſent ejus mel, & butyrum; quo magnoperè delectabatur. Diez fer. 3. D. Reſurr.

Ex Novo.

Ipſe verò dormiebat. Matth. 8. 24. V. Beda l. 3. in Luc. navis crux Chriſti eſt: quam cùm Dominus aſcendit, in ea dormivit. Requiens enim Domino crux; paſſio pulvinar. Apud Eſcob. t. 1. Mir. Chr. l. 1. obſ. 6. hìc.

Transfiguratus eſt ante eos. Matth. 17. 2. Tribus, ex quatuor dotibus beatitudinis, Chriſtus uſus eſt: ſubtilitate, cum naſcitur; agilitate, cùm ambulat ſuper aquas; claritate in Thabor; nunquam impaſſibilitate: adeò enim æſtimabat illam, ut nec pro inſtanti, dum vixit, paſſibilitatem

tem ſuſpenderit; ſed ſemper, tanquam rem pretioſiſſimam, ſibi retinuerit. Sylveira hìc q. 3.

Aſcendens Jeſus Jeroſolymam, aſſumpſit duodecim Diſcipulos ſecreto. Matth. 20. 17. cùm de morte & paſſione ſua diſcere vellet. Cur ſecreto? Author Imp. quia ſemper protioſor theſaurus in melioribus vaſis includitur. Ità Chriſtus flagra ſua, probra & crucem, non apud quoſvis, ſed apud Diſcipulos deponit. Did. Nyſſ. f. 4. D. 2. Quadr.

Poteſtis bibere calicem? Matth. 20. 22. Calicem, Paſſionem nominat; vel propter ſomnum, quem facit; vel quòd lætitiæ cauſa ſit, ac noſtræ ſalutis. Theophylactus in Matth. 26. 28. Calicem hoc loco crucem ſuam, ac mortem appellans: calicem quidem, quoniam cum voluptate illam adibat. S. Chryſoſt. tom. 6. hom. de petit. fil. Zebedæi.

Poculum dicit martyrium, & ſuam mortem ſimul oſtendens; quòd leve ſit: & quod oporteat nos tam facile illud aggredi, quàm ſi bibendum eſſet poculum. Et declarans, quòd ipſe ſuaviter accedat ad mortem. Sicut enim bibens poculum ſtatim dormit gravatus; ſic & qui martyrii poculum bibit, in mortis ſomnum defertur. Theophylactus hic.

Dicendo poculum, ſeu calicem, inſinuat mortem dulcem, & deſiderabilem in ſalutem hominum. Id. in Joan. 18. 1.

Plurima autem turba ſtraverunt veſtimenta ſua &c. Matth. 21. 8. Inde proceſſerat glorioſum illud palmarium feſtum, quod tibi fieri, & celebrari voluiſti tunc, cùm pro nobis paſſurus abieres: ut Mundo tui cordis alacritatem oſtenderes: cùm tot floribus ornatus ad nuptias crucis ire volueris. Mihi videtur, Domine; te non iviſſe ad mortem, ſed ad ſponſalia; cùm tantum ſit feſtum, ut illud in via tibi celebrari præcipias. Stella de amore Dei Medit. 16.

Dicebant exceſſum ejus. Luc. 9. 31. Quid facitis Moyſes, & Elias? affligentes animam Chriſti. Quis regi in latiſſimo convivio triſte ferat nuncium? *Si muſica luctu importuna narratio*. Eccl. 22. 6. nonne luctus in convivio quoque erit? &, ſicut lætitiæ tempore colloquium miſces de iis, quæ maximè læta ſunt? ità res omnium dulciſſima Chriſto Paſſio eſt. Petro dixit Matth. 16. 23. *vade poſt me Sathana*. Bis ex mellifluo ejus ore verbum *Sathana* exivit. Primò illud dixit dæmoni tentanti. Matth. 4. 10. Secundò Petro, quem paulò antè beatum dixerat. Quo verbo dæmonem repulit ſuadentem, ut, Patris adoratione relicta, eum adoraret; eodem repulit Diſcipulum, impedire volentem Paſſionem, & ſalutem noſtram. Et ſicut infinitum Paternæ gloriæ deſiderium fecit cum tam acriter tentationem illam excipere: ità in homines flagrantiſſimus amor effecit; ut eodem verbo repelleret impedientem Paſſionem. Oſorius Dom. 2. Quadrag.

Et tertia die reſurget. Luc. 18. 33. Vide, quem finem ſortita eſt Paſſio Chriſti? ſanè lætiſſimum. Lætiſſimum habent finem labores, & dolores. Barradius D. Quinq. tom. 3 l. 6. c. 11.

Venit autem dies Azymorum. Luc. 22. 7. Deliciæ Chriſti ſunt, quæ pro nobis pertulit, ſupplicia. Nam in Phaſe, & liberantis Dei, & liberati Iſrael, triumphus recurrit. Quid verò noſtram? quid Dei parat lætitiam? Iſraël epulatur, Chriſtus agnus Patris occiditur. Æquè ille in necis anticipatione, ac Iſrael in libertatis auſpicio ſuæ lætabatur; ſuumque duxit triumphum futuræ aliquando mortis in occiſo agno vaticinium. q. d. Phaſe, quod celebratis, commune mihi, vobiſque, feſtum eſt, gaudium quiſque ſuum deguſtet; vos epulando, ego moriendo. Oliva l. 13. Strom. hic.

Erat autem. Joan. 7. 2. *ego autem non aſcendo ad diem feſtum iſtum*, v. 8. S. Auguſt. q. 78. novi teſt. aſcendit; non quaſi ad diem feſtum, ſed quaſi ad litem: illi enim omnes læti aſcenderunt, quaſi ad perfruendas delicias diei feſti. Certum eſt enim, quòd non aſcendit ad diem feſtum: is enim illi fuit dies feſtus, qua paſſione ſua redemit Mundum. Hic dies feſtus ejus, in quo vicit mortem. Apud Sylveira hic q. 4.

Nunquid ſubeundæ morti etiam contumeliis opus fuerat? ſed ſaginari voluptate patientiæ diſceſſurus (Chriſtus) volebat. Tertull. l. de Patientia.

Chriſtus venit ad regionem noſtram, accipere, quod hic abundat, flagella, colaphos, contumelias, ſpineam coronam, crucem, mortem; ad talia commercia venit. S. Auguſt. t. 9. fragm. 7. Et ſ. 13. de temp. mercatus eſt à nobis, quod hic abundat, naſci, & mori. Reſurgere, & in æternum vivere, hic non erat. Invenit hic viles merces terrenas, & pro terreſtribus attulit peregrinas, & cœleſtes. Apud Did. Nyſſ. D. 1. Pent. §. 1.

§. IV.

Paſſionis Domini gloria.

In ſole poſuit tabernaculum ſuum. Pſ. 18. 6. Qui rem aliquam in ſole conſtituit, is illam per totum, quem ſol illuminat, orbem evulgare velle videtur, ut omnes illam videre poſſent. Quale verò illud tabernaculum, quod Deus in ſole poſuit? S. Auguſt. in qq. teſtam. vet. q. 71. *in ſole poſuit tabernaculum ſuum*, id eſt, corpus ſuum, quod à Pilato flagellis cœſum eſt. Chriſtus enim tanto ornamento ſibi ducit; quòd pro omnibus flagra, & probra, paſſus ſit; ut, cùm alii virgis cœſi, nè innoteſcant, tenebras ſectentur, ipſe ſolem quærat; in quo tabernaculum ſuum, corpus, inquam, ſanctiſſimum flagris miſerrimè conciſum ſtatuat: ut omnibus ſit conſpicuum; & ſol per omnes regiones circumferat famam flagellorum ejus, & gloriam Paſſionis. Did. Nyſſ. in die Jovis ſancto §. 1.

Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum &c. Iſ. 6. 1. id eſt: vidi in ſpiritu Dominum omnium Jeſum Chriſtum propter Paſſionem mortis, gloria, & honore, coronatum. Illud verè excelſum eſt ſolium; & ab humilitate humana, qua pati dignatus eſt, longè elevatum. S. Rupertus hìc.

Dabo in Sion ſalutem, & in Iſraël gloriam meam. Iſ. 46. 13. O magne Deus! quænam gloria fuit, quam Jeroſolymis oſtendiſti; ubi conſputus, flagellatus, crucifixus, ac demum mortuus fuiſti? Hæc ait, eſt gloria mea; pati, mori pro hominibus: & quod illis eſt utilius, hoc ego honeſtius mihi, & glorioſius duco. Diez f. 6. D. 1. Quadr.

Et erit in die illa, non erit lux - Et erit dies una; quæ nota eſt Domino; non dies, neque nox. Zach. 14. 6. 7. S. Cyrill. quale eſt hoc ænigma? dies illa neque dies eſt, neque nox: quomodo eam vocabimus? Reſpondet: non erat dies: quia non perpetuò ab oriente uſque ad occaſum ſol lucebat; ſed à ſexta, uſque ad nonam tenebræ factæ ſunt. Nominavit autem Deus tenebras noctem. Propterea neque dies, neque nox: non enim tota luxerat, ut vocaretur dies; neque tota tenebræ, ut vocaretur nox. Et *dies* illa *nota Domino*: hoc eſt, diem Veneris, quo paſſus Chriſtus, profundè impreſſum, & inſculptum, memoriæ ſuæ Deus habet. At num & alios non novit dies? inquit Cyrillus. Reſpondet: multæ ſunt dies; ſed dies illa, dies Paſſionis Domini, quam fecit Dominus; & illa dies nota Domino. Nulla dies eſt, quam neſciat Dominus; ſed illa, qua paſſus eſt, & mortuus; majoris pretii, amplioris honoris, illuſtrioris gloriæ, dies fuit: ut propterea eam Chriſtus tanquam ſuam agnoſcat, illaque ſeſe recreet, paſcat, & oblectet. Did. Nyſſ. die Jovis ſ. §. 1.

Magiſter volumus à te ſignum videre. Matth. 12. 38. *non dabitur ei, niſi ſignum Jonæ Prophetæ*. v. 39. Cur non potiùs in excellentiæ ſuæ manifeſtationem dat eis potentiæ ſigna; miracula ſcilicet, vel futurorum prædictionem? utpote magnam divinitatis notam? ſed multò efficacior vis ſanguinis, ac Paſſionis Chriſti, ut humana corda emolliantur ad agnoſcendam fortitudinem divinitatis. Sylveira hìc c. 24. q. 7.

Exinde cœpit Jeſus oſtendere Diſcipulis ſuis, quia oportet eum ire Jeroſolymam. Matth. 16. 21. *Exinde*, quaſi ex eo tempore, quo eſt habitus, & cognitus ut Deus; ad oſtenſionem ſuæ bonitatis, pro ſalute hominium pati, ac crucifigi, quodammodo teneretur. Sylveira hic c. 5.

Vade retro Sathana - non ſapis ea, quæ Dei ſunt. Matth. 16. 23. Sed quomodo ſapit, quæ Dei ſunt? cùm dixerit: *tu es Chriſtus Filius Dei vivi*. q. d. Chriſtus: erras Petre, ſi majeſtate mea indignum ducis, quòd pro hominum ſalute mortem obeam. Incertò authore.

Cognoverunt eum in fractione panis. Luc. 24. 31. Drogo Oſt. ſ. 1. de Paſſ. D. Panis caro tua eſt; fregiſti manibus corpus tuum; quia poteſtatem habebas ponendi animam tuam: fregiſti corpus tuum, quòd foris apparebat, & oſtendiſti medullam, quæ intus latebat: niſi enim patiaris, non cognoſceris. Sylveira cap. 24. in Matth. 12. Luc. 11.

Filius hominis, qui eſt in cœlo. Joan. 3. 13. Albertus M. Chriſtus D. ſæpè ſe dicit Filium hominis: quia in hoc paſſus eſt, in quo Filius hominis eſt. Ità gloriatur Chriſtus de ſua Paſſione, ut nomen uſurpare voluerit ab humanitate, in qua ſuſtinuit mortem. Sylveira in Joan. 3.

Ut clarificetur Filius hominis. Joan. 11. 4. dicebat Chriſtus ante Paſſionem. S. Cyrill. Jeroſ. Catech. 11. non quòd priùs non habeat gloriam (glorificatus enim erat ante Mundi conſtitutionem) ſed gloriabatur tanquam Deus ſemper; nunc verò glorificatus eſt patientiæ ferens coronam. Apud Baeza t. 1. l. 4. c. 3. §. 38.

Cœpit lavare pedes Diſcipulorum. Joan. 13. 5. Paſſio, Chriſti gloria. Tantam gloriam ſe ex Paſſione ſua contraxiſſe Chriſtus putavit; ut eam claritatem, ac voluptatem, temperandam exſtimarit ſubmiſſiſſimæ humilitatis exercitio. Et propterea non modò Diſcipulorum pedes laverit; verùm etiam ad ſordidi, & ſacrilegi Judæ pedes ſe dejecerit. S. Cyprianus l. 2. ep. 15. ad Martyres: imitentur Dominum, qui tempore Paſſionis non ſuperbior, ſed humilior factus pedes Diſcipulorum ſuorum lavit. Sed quis ille, cùm ad ſupplicium crucis, aut aliud probrum, educendus eſt, ob id gaudeat, ſuperbiat, triumphum agat? Did. Nyſſ. die Jovis ſ. §. 2. Hora ejus.

Nunc clarificatus eſt Filius hominis. Joan. 13. 31. Quando nunc? inquit Maldonatus: quando Judas jam, ad vendendum illum ad mortem, egreſſus eſt. Quærit S. Cyrillus: quomodo nunc demum, cùm Judas eum venalem proponit, clarificatum ſe Chriſtus dicit; qui plurimis, & maximis miraculis, in ſtuporem antehac homines adduxerat; ut inde

de multò magis ſibi claritatem pararit? Reſpondet: eam claritatem quam miraculis aſſecutus fuerat, ſi cum ea compararetur, quam eſt per crucem aſſecutus, tenebras fuiſſe. Did. Nyſſ. ſ. 6. D. 4. Quadr. §. 3.

Glorifica filium tuum. Joan. 17. 1. Quid dicis? ad crucem duceris cum latronibus, tumulorumque foſſoribus, maledictam ſufferre mortem; conſpuendus, cædendus colaphis: & hæc gloriam appellas? Ità, inquit, pro dilectis ipſe patior; meritoque hæc eadem gloriam exiſtimo. Et paulò poſt: etiam throno patrio id mihi adjicit gloriæ. Scilicet quòd patiatur. S. Chryſoſt. hom. 5. de patientia Job in illud: clarifica me Pater. Idem ſ. 8. in epiſt. ad Epheſ. in hæc verba clarifica &c. ipſe ait: quid dicis? ad crucem cum latronibus, & prædonibus ducendus, maledictorumque necem ſubiturus, deinde conſpuendus, & virgis percutiendus es, atque alapis; & iſta voeas gloriam? utique, inquit: nam pro dilectus iſta patiar; atque ea nunc mihi pro gloria duco.

Quotieſcumque manducabitis panem hunc - mortem Domini annuntiabitis. 1. Cor. 11. 26. Cluniacenſis: quare mortem Domini? quare non ſimiliter dixiſti, ò Apoſtole, Incarnationem Domini, Nativitatem, Reſurrectionem? quare illa, quæ glorioſa ſunt, dimiſiſti? &, quod erat ignominioſius, elegiſti? ut oſtenderem, inquit, iſtud opus præponderare omnibus operibus ejus. Apud Sylveira in Joan. 6. q. 31.

§. V.

Paſſionem Chriſtus vocat ſuam horam.

NOndum venit hora mea. Joan. 2. 4. hoc eſt, Paſſionis tempus ſupereſt. S. Auguſt. ſ. 1. D. 2. poſt Epiph. Quod ait, *nondum venit hora mea*: illam nimirum glorioſiſſima Paſſionis ſuæ horam, atque illud redemptionis noſtræ vinum, quòd vitæ omnium proficeret, promittebat. S. Maximus hom. 1. in Epiph. D. Nondum venit hora mea, in qua generi humano daturus ſum lætitiam. Sim. Caſſ. l. 2. c. 25.

Quid mihi, & tibi, eſt mulier. Joan. 2. 4. Quid tam præpropera eſt tua ſuggeſtio; cum hora Paſſionis meæ nondum advenerit: qua, perfectis omnibus vel doctrinæ, vel operationum divinarum virtutibus, pro vita Credentium mori diſpoſui. Poſt Paſſionem, reſurrectionemque meam, cùm ad Patrem rediero, tunc eis donabitur vinum Spiritus Sancti. S. Gaudentius tr. 9. ſer. 2. de lectione Evangelii.

Sciens Jeſus, quia venit hora ejus. Joan. 13. 1. Paſſionis hora ſpecialiſſimè nota Chriſto, ejus hora vocatur: dulciſſima enim tuam egregio amatori hora; in qua pro hominibus liberandis mori debebat. Eſcobar t. 3. Coll. Chr. l. 3. ſect. 1. obſ. 1 Hora ejus erat hora mortis: quia nos amabat; pro quibus moriebatur. Amantis enim hora illa eſt, qua pro amico patitur. Hominum horæ horologii arenarii ſunt, terræ, ſive arenæ; ex una in alteram partem commutatio illas efficit. Illam enim horam ſuam homo exiſtimat, qua terreni boni poſſeſſio ab altero in ipſum commutatur. At horam Chriſti non terreni boni commutatio, ſed ardens ſol, efficit, id eſt ardens amor. Barradius tom. 4. l. 2. c. 5.

§. VI.

Paſſionem ſuam Chriſtus vocat modicum, leve: cupit plus pati.

VIdebantur illi pauci dies præ amoris magnitudine. Gen. 29. 20. Laborem leviabat amor. Item videtur malè dixiſſe; cùm potiùs dicere debuiſſet: videbantur ei dies multi: quoniam animo deſideranti ipſa velocitas tarda eſt. Solutio: ſic intelligendum eſt: videbantur illi pauci dies, id eſt, labor dierum parvus comparatione mercedis. Et Chriſtus levia, & brevia, reputavit, quæ pro Electis ſuſtinuit. Hugo Car. hic.

Caput meum plenum eſt rore. Cant. 5. 2. ſputa, flagra, reputat velut minutas roris guttulas. Baeza t. 3. l. 14. c. 22. §. 1.

Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? Matth. 20. 22. Poculum dicit martyrium, & ſuam mortem; ſimul oſtendens; quòd leve ſit; & quid oporteat nos tam facilè illud aggredi, quàm ſi bibendum eſſet poculum; & declarans, quòd ipſe ſuaviter accedat ad mortem. Sicut enim bibens poculum ſtatim dormit gravatus? ſic & qui martyrii poculum bibit, in mortis ſomnum defertur. Theophylactus hic.

Deus meus! Deus meus! ut quid dereliquiſti me? Matth. 27. 46. Plura pati paratus erat. Eò enim hæc verba ſpectare autumat V. Beda; q. d. ut quid tam Pater, quàm vires, & vita, me dereliquuntur, graviora tormenta; & diuturniora perpeti non recuſo. Drexel. Delic. gent. hum. p. 3. Chriſtus moriens c. 4. §. 1.

Modicum, & jam non videbitis me. Joan. 16. 16. q. d. tempus Paſſionis meæ, & mortis, breve eſt; unico triduo concludetur; & mox reſurgam. Recipite ergo brevitatem doloris, & de gaudii longitudine conſolationem. Sylveira hic cap. 18. Dum vita cœleſtis non perditur, parva ſunt, & modica quævis alia detrimenta. Sanguineum ſudorem, tot opprobria &c. omnia modicum vocat: dum ſuorum membrorum vita cœleſtis conſervetur: modica, & parva ſunt meo Jeſu quævis alia detrimenta. Baeza t. 3. l. 14. c. 22. §. 1.

Sitio. Joan. 19. 28. Quod mulieri uni Samaritanæ dixerat. Joan. 4. 7. *da mihi bibere*; hoc in cruce nunc fixus omnibus ait: *ſitio*. Vos, inquit, volo, vos cupio, vos corpori meo unice, vos mihi aſſociare, ſitio. Fons vitæ erat, & tamen ſitiebat: aquam promittebat, & bibere cupiebat. Sitiebat nos, & dare ſe nobis deſiderabat. Sitis hæc de ardore dilectionis, de amoris fonte, de latitudine naſcitur charitatis. S. Laur. Juſt. de triumph. &c. cap. 19. Habuit & aliam ſitim, puta ampliùs patiendi, atque evidentius ſuum demonſtrandi amorem. Nondum ſatis factum eſt cordis mei deſiderio; amoris mei flamma neutiquam reſtincta eſt. Etenim ſi fieri poſſet, & Patri gratum foret, vel millies ob ſalutem omnium veſtrum crucifigi, & ad extremum uſque judicii diem in hiſce miſeriis, doloribuſque hic pendere optarem: tantùm ut immenſum cordis mei amorem teſtatum reddere, ſaxeaque pectora, veſtra emollire, & ad me amandum accendere poſſem. Lud. Bloſius Margar. ſpir. c. 18. Sitiebat: quia amor non erat repletus dolore; licèt corpus diverſis vulneribus afflictum eſſet. Stella de amore Dei Med. 11.

Infer digitum tuum huc. Joan. 20. 27. S. Chryſol. ſ. 35. Thomas Apoſtolus, ut Chriſtum deum crederet, immiſit manus, patefecit vulnera: & ut Chriſtum crederet, interum pati compulit Chriſtum. Si *Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur*; immò quia jam moriturus non eſt, quodammodo cogitur rurſum pati: quia tanto amatori durum, non poſſe pro ſingulis errantibus oviculis toties pati & occidi, quoties à grege ſeparantur. Eſcobar tr. 3. Coll. Chr. l. 3. ſect. 1. obſ. 3.

Chriſtus non ſibi placuit. Rom. 15. 3. Quomodo Chriſtus, cujus Perſona divina eſt, & merito infinita, ſibi non placuit? Quid pro nobis non egit? quid non tulit? unum ex ejus operibus, cujus valor eſt infinitus, ſat erat pro noſtra ſalute. Præ amoris flamma in nullo tormento ſibi placuit; ſed plura voluit ſuſtinere. Et tamen noſtra merita exigua ei maximè placere dicit Paulus. Coloſſ. 1. 10. *Deo per omnes placentes*: & Rom. 12. 1. *exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem, Deo placentem*.

Adimpleo ea, quæ deſunt Paſſioni Chriſti in carne mea. Coloſſ. 1. 24. pro verbo *adimpleo* Syriacus legit: *ſuppleo*. Chryſoſtom. adeò nos diligit Chriſtus, ut, tanquam non ſufficiant priores paſſiones, & afflictiones, poſt mortem etiam patiantur in meo corpore: non enim contentus eſt morte; ſed adhuc innumerabilia facit. Sylveira in Matth. 27. Joan. 19. cap. 18.

§. VII.

Patientis Chriſti amor.

Num. I.

Ex Veteri, & Novo.

QUare ſic attenuaris macie fili regis? dixitque ei Ammonamo. 2. Reg. 13. 4. Quære ex Chriſto in præſepi, in deſerto, in cruce, frigore, macie, languore, æſtu, ſiti, cruciatibus confecto: quare ſic attenuaris fili regis? cur ſiles, cur triſtaris? aut angeris? cur moreris? reſpondebit: amo. Doultreman de am. l. 2. amor patiens.

Et exhibebit mihi modò plus quàm duodecim legiones Angelorum. Matth. 26. 53. Ad quid tanta Angelorum multitudo? *pluſquàm duodecim legiones Angelorum*? Unus Angelus ſufficit ad occidenda centum octuaginta quinque millia in exercitu Sennacherib. 4. Reg. 19. 35. Et in Ægypto unus Angelus interfecit omnia primogenita. Ex. 12. 29. Cur ergo contra unam militum cohortem tot millium Angelorum exercitus proponit? In Sennacherib, & Ægypto, pugnabatur contra poteſtatem; at verò hic non ſolùm dimicandum erat contra poteſtatem, ſed potiùs contra amorem; qui totis viribus pro hominum ſalute decertabat. Hinc ait Petro: *converte gladium in locum ſuum*. Matth. 16. 52. Cur Domine non ſinis Diſcipulo pro te dimicare? Cùm Chriſtus oraſſet in horto, Pater, *ſi poſſibile eſt &c.* & oratio non fuiſſet exaudita; apertè declaratum eſt, quòd amor negotium hominum agebat, & pro illis ſtabat: ideò ait Petro, reconde gladium. q. d. contra amoris vim nulla arma prævalent, nec lucta orationis meæ. Sylveira hic cap. 3.

Et venerunt in locum &c. Matth. 27. 33. Nota, quòd Dominus paſſus eſt in maximo fervore diei: ad innuendum, quod ex maximo fervore charitatis patiebatur; & quòd per hoc maximè accendi debebat terra cordium noſtrorum. Hugo Card. in Matth. 27.

Dicebant exceſſum ejus. Luc. 9. 31. Non videtur commodè factum, quòd Moyſes, & Elias, diem tuam lætum rerum triſtiſſimarum commemoratione interpellarunt. Macrobius l. 7. Saturn. c. 1. & 2. docet, locis, & temporibus, aptare ſermones. Qui venatibus gaudet, interrogetur de ſylvæ ambitu: religioſus ſi adeſt, da illi referendi copiam, quibus obſervationibus meruerit auxilia deorum. Si ſenex præſens eſt eum interroga, quæ ad illum pertinent. Chriſto nil gratius erat, quàm audire de exceſſu ſuo. Loquebantur de exceſſu. Textus Græcus apud Chryſ. & Euthym. habet: loquebantur de *doxa*, ideſt, *gloria*. 1. Cor. 11. 26. *quotieſcumque manducabitis mortem Domini annuntiabitis*. S. Chryſol. ſ. 69. Crucem aſcendit, ſepulchrum patitur. Aſcendere ex Scripturæ uſu ſignificat quietem, & gloriam. Ibi ſe pati exiſtimat, ubi quieſcens non patiebatur; & conquieſcere, ubi patiebatur. Did. Nyſſ. D. 2. Quadr. §. 7. Exceſſum rectè nominat Paſſionem: quia in ea fuit exceſſus humilitatis. Philipp. 2. 7. *ſemetipſum exinanivit &c.* Fuit exceſſus paupertatis. Thren. 3. 19. *recordare paupertatis &c.* Fuit exceſſus doloris. Thren. 1. 12. *ò vos omnes, ſi eſt dolor &c.* Fuit etiam exceſſus amoris. Epheſ. 2. 4. *propter nimiam charitatem ſuam*. S. Bonaventura in Luc. 9.

Da mihi bibere. Joan. 4. 7. Myſticè fons iſte, ſuper quem aſcendit D. N. J. C. eſt ſancta Crux. Super hunc fontem ſedebat Dominus: quia Paſſionem, & mortem, ſumma mentis tranquillitate portavit. Quanto autem charitatis amore Chriſtus pro noſtra redemptione ſederit in Cruce, manifeſtat Evangeliſta dicens: *hora quaſi ſexta*. Joan. 19. 14. ideſt, ſummo charitatis, ac dilectionis ardore: & in ſummo æſtu Paſſionis, ac mortis ſcilicet pro nobis ſe poſuit Filius Dei Chriſtus. S. Bernardinus tom. 2. ſ. 31.

Quod facis, fac citiùs. Joan. 13. 27. Feſtinabat ex animo ad redemptionem perditorum, etiam ipſius Judæ tradentis: niſi deſperationem poſuiſſet in obicem. Fervebat deſiderium Salvatoris velut amor impatiens in humanam ſalutem. Impatiens eſt ad amatum amor, cùm pro ipſo redimendo feſtinat ad pœnam; perampliùs amor Chriſti, qui ſe accelerabat ad mortem. Sim. Caſſ. l. 13. c. 4.

Charitas Chriſti urget nos. 2. Cor. 5. 14. alii legunt: *paſſio Chriſti urget nos*. Fernandius in Gen. 10. 11. ſect. 10.

Pedes ejus ſicut in camino ardenti. Apoc. 1. 15. S. Gregor. hom. 2. in Ezech. expendens illud Iſ. 31. 9. *dixit Dominus, cujus ignis eſt in Sion, & caminus ejus in Jeruſalem*, plus eſt caminum eſſe, quàm ignem: quia eſſe ignis & parvus poteſt; in camino autem vaſtior: flamma ſuccenditur. Non ſine myſterio pedes Chriſti non tantùm in igne, ſed *in camino* apparent: nam licèt Chriſtus per omnem vitam à primo inſtanti ſuæ acceptionis fuerit in igne charitatis erga nos; ſicut viſus Moyſi in rubo. Ex. 3. 2. per quod Incarnationis myſterium denotatur, juxta S. Cyrill. Alex. tamen modò pedes ejus, ideſt, ultima vitæ periodus, non dicuntur eſſe in igne, ſed camino, ſeu fornace ardenti. Joan. 13. 1. *cùm dilexiſſet ſuos - in finem dilexit eos*. Sylveira hic.

Ex Patribus.

Quid commiſiſti dulciſſime puer? ut ſic judicareris. Quid commiſiſti amantiſſime juvenis; ut ità tractareris? Quod ſcelus tuum, quæ noxa tua, quæ cauſa mortis, quæ occaſio damnationis tuæ? Ego enim ſum tui plaga doloris, tuæ culpa occiſionis. Ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium. Ego tuæ Paſſionis livor, tui cruciatus labor. O mirabilis cenſuræ conditio! & ineffabilis myſterii diſpoſitio! Peccat iniquus, & punitur juſtus: delinquit reus, & vapulat innocens: offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur malus, patitur bonus: quod perpetrat ſervus, exolvit Dominus: quod committit homo, ſuſtinet Deus. Quò Nate Dei, quò tua deſcendit humilitas! quò tua flagravit charitas! quò proceſſit pietas! quò excrevit benignitas! quò tuus attigit amor! Ego enim iniquè egi; tu pœna mulctaris: ego facinus admiſi; tu ultione plecteris: ego crimen edidi; tu torturæ ſubjiceris: ego ſuperbivi: tu humiliaris: ego tumui; tui attenuaris: ego inobediens extiti; tu obediens ſcelus inobedientiæ luis: ego gulæ parvi; tu inedia afficeris. Ego fruor deliciis; tu laniaris clavis; ego pomi dulcedinem; tu fellis guſtas amaritudinem. S. Auguſt. l. Medit. c. 7.

Pati pro ſubjectis, pro ſervis mori; inſigne eſt charitatis immenſæ documentum; ſingularis eſt hoc amoris argumentum. S. Chryſoſt. ſ. 6. de proditore, & myſt. Cœnæ Dominicæ.

Ergo hæc prima cauſa eſt Dominicæ Paſſionis: quia ſciri voluit, quantùm amaret hominem Deus; qui plus amari voluit, quàm timeri. Id. ib.

Si non diligeret, non pateretur: & in Paſſionis rubore maxima, & incomparabilis, oſtenditur charitas. S. Bernardinus lib. de Paſſione c. 41.

Hic maximè apparet charitas ejus; quæ corda noſtra totaliter deberet concremare. S. Bonaventura Medit. Vitæ Chr. c. 74.

Tam ardens, & incontinens eſt Dei amor erga nos: ut ſi mors, & Paſſio Chriſti ad ſalvandum hominem non ſuffeciſſent, etiam Pater cœleſtis, & Spiritus Sanctus quoque humanam aſſumpſiſſent naturam, ac pro homine mortem ſubjiſſent; quàm eum perire ſiviſſent. Lud. Bloſ. in Appendice.

Tot vulnera, tot ictus in ſacratiſſimum tuum corpus commiſſi, maximum certè amorem nobis annuntiant, & firmiſſimè proteſtantur. Sed non omnem amoris magnitudinem afferunt: nam proculdubio multò major erat amor ille, qui interiùs urebat in corde tuo, quam exteriùs videbatur. Hæc vulnera ſaltem ſunt ſcintillæ amoris interiùs incluſi; rivulus ex infinito iſto mari originem trahens. Stella de amore Dei Medit. 16.

Num. II.

Patientis amor ſibi malè, nobis benè.

Ex Veteri, & Novo.

Lavabit in vino ſtolam ſuam. Gen. 49. 11. Demonſtrat lætitiam ex Paſſione procedentem. Oculi ejus gratioſi præ vino: poculum enim Paſſionis, lætitia eſt totius orbis. B. Theodoretus q. 109.

Tollat unuſquiſque agnum per familias ſuas. Ex. 12. 3. &c. Jubet Deus agnum jugulari; pelleque detracta, carnem aſſam, celeriter manducari; at oſſa integra voluit permanere. Paulus ad Eph. 5. 32. ſcribens explicat illud factum; quando Dominus Evam ex coſta Adæ formavit, & ait: *Sacramentum hoc magnum eſt: ego autem dico, in Chriſto, & Eccleſia*. Dormiente Adamo Dominus ab eo coſtam eduxit, *& replevit carnem pro ea*. Geneſ. 2. 21. Itaque Adamus Evæ os & fortitudinem dedit; Eva autem ei pro compenſatione carnem, & infirmitatem communicavit. Myſterium hoc ſignificavit id, quod inter ſecundum Adam Chriſtum, & ejus Eccleſiam, futurum erat: ipſe namque ei fortitudinem largitus eſt, ſicut innumerabilis multitudo Martyrum teſtatur; Eccleſia autem ſuo ſponſo infirmitatem: nam per illam aſſumpſit carnem humanam, quæ pavere, & tædere cœpit. Vulgo ergo Dominus, ut caro agni torqueatur? oſſa verò illæſa maneant: inſinuans, carnem illam ſanctiſſimam Unigeniti Filii ſui flagellis torquendam eſſe; & in cruce tormentorum igne affligendam: dummodo homines, quibus ipſe fortitudinem ſuam daturus erat, à divina ira immunes remanerent: nam caro agni carnem Chriſti ſignificabat; os autem Eccleſiam. Diez Amor. proximorum.

Tulerunt Jonam, & miſerunt in mare. Jon. 1. 15. Jonas, columba pulcherrima, naufragio ſuo Paſſionem Domini præfigurat. S. Hieron. ep. ad Paulinum, apud Cornelium in Jonam in Argumento. *Liber generationis Jeſu Chriſti*. Matth. 1. 1. Nomen Jeſu proprium eſt, ideſt, *Salvator*; quò, ut ait Rupertus, divinitas indicatur: proprium enim eſt Dei ſalvare. Chriſti cognomen eſt dignitatis, ideſt, *unctus*. Reges enim, Sacerdotes, Prophetæ, ungebantur: ut Saul. 1. Reg. 10. 1. David 1. Reg. 16. 13. Salomon 3. Reg. 1. 39. Sacerdotes Ex. 29. 7. Levit. 8. 12. Prophetæ, ut Eliſæus 3. Reg. 19. 16. Nomen Jeſus ſibi retinuit, & nobis nomen Chriſtus communicavit; unde credentes dicti ſunt Chriſtiani. Act. 11. 26. Jeſus nomen ſalvandi, & redimendi eſt; Chriſtus verò cognomen dignitatis, ac regiæ majeſtatis. Sibi ergo reſervabat, quod Paſſionem, & Crucem importabat; nobis verò id, quod ſplendorem gloriæ innuebat, communicavit. Sylveira hìc q. 8.

Ecce aſcendimus Jeroſolymam &c. Matth. 20. 18. S. Chryſoſt. ſupplicium mihi paratum; ſalus verò omnium hominum communis eſt. Apud Did. Nyſs. Sabbato D. 4. Quadr. §. 3.

Dormite jam, & requieſcite. Matth. 26. 45. O grandis amor! verè in finem dilexit eos; cùm in tanta poſitus agonia eorum procurat quietem. S. Bonaventura Medit. vitæ Chr. c. 75.

Unus à dextris, & unus à ſiniſtris. Matth. 27. 38. Ecce quomodo S. ſanctorum inter facinoroſos ſuſpenditur, & reputatur: ut nos ſcelerati, ac perditi, inter ſanctos Dei, & Angelos collocemur. Dion. Carthuſ. hìc.

Ut quid dereliquiſti me? Matth. 27. 46. Ideo Chriſtus eſt derelictus in pœnis, nè nos derelinqueremur in peccatis: ut ipſius derelictio ſit noſtra liberatio peccatorum. Ideò derelictus in pœnis ſuis, nè nos derelinqueremur, cùm patimur in noſtris. Ideò derelictus in pœnis temporaliter, nè nos æternè in Inferno damnaremur. Simon. Caſſ. l. 13. hìc.

Ego ſum lux Mundi. Joan. 8. 12. Chriſti in nos amor ſibi calorem uſurpat, nobis lucem relinquit. *Ego ſum lux Mundi*. q. d. vobis homines lux ſum, mihi ignis; vobis ſuavis, mihi durus; vobis quietem relinquo, mihi laborem aſſumo. Olim dicebam: Sabbatum meum calix veſter; nunc Sabbatum calix meus. Did. Nyſſ. Sabbato Domin. 4. Quadr. §. 3.

Quem quæritis? Joan. 18. 7. Timuit Jeſus mortem, Judæorum cohortem, Judam proditorem; ſed leone animoſiorem reddidit amor: in hoſtiles acies impavidus irruit, dicens: quem

quem quæritis? Velut propugnaculum ante Eccleſiam ſuam ſponſam. Apoſtolos, ſeipſum conſtituens: dum vinculis tradit manus, jubet incolumes Diſcipulos abire. Arcones in Iſ. 2. 2. Diſc. 4.

Si ergo me quæritis, ſinite hos abire. Joan. 18. 8. Quænam hæc conſequentia? Certè amans ardentiſſimè, quaſi conſequentiæ vi, cùm ipſe patitur, reputat ſe toti Paſſioni ſingulariter addicendum, ad omnimodam dilectorum incolumitatem. Eſcobar tom. 3. Coll. Chr. lib. 3. ſect. 1. obſ. 4.

Sitio. Joan. 19. 28. Nonnè ex aperto latere fluxit ſanguis, & aqua? quomodo ergo ſitit, ſi aquæ fluenta habet in pectore? Quia his undis homines erant abluendi, Mundus irrigandus, abſtergendæ culpæ. Voluit ergo Dominus ſitim pati, & ex pectore aquas non haurire: nè, ſi vel minimam potaret guttam, videretur aquam uſurpare, quæ hominum commodo deſerviret: pluris faciens ſubditorum commoda, quàm ſua. Caſtillo Illat. 27.

Ex Patribus, & aliis.

Deformitas Chriſti te format: ille enim ſi deformis eſſe noluiſſet, tu formam, quam perdidiſti, non recepiſſes. Pendebat ergo in cruce deformis; ſed deformitas illius pulchritudo noſtra erat. S. Auguſt. ſ. 20. de Verb. Ap.

Ille maledictum in Cruce factus, ut tu benedictus eſſes in Dei regno. S. Ambroſ. ep. 47.

Mortuus eſt, ut tibi immortalitatem donaret: eſuriit, ut te ſua carne ſatiaret: ſitivit, ut te proprio potaret ſanguine: ſuper aſinum ſedit, ut te ſuper Cherubim ſedere faceret. S. Chryſ. ſ. de Cruce Dominica.

Pater! ergo moriar, ut non moriantur omnes. Pater! ego Adæ debitum ſolvam, ut per me tibi vivant, qui per Adam moriuntur inferno. Pater! propter ſententiam tuam ego meum ſanguinem fundam; tantùm eſt, ut ad te tua redeat creatura: pretium chari tibi ſanguinis mei redemptio ſit omnium mortuorum. S. Chryſol. ſ. 65.

Solus deſcendit ad inferos, cum multis indè aſcendit. Cyrill. Jeroſ. Catech. 14.

Illius exinanitio facta eſt repletio noſtra; illius miſeriæ, Mundi deliciæ ſunt. S. Bernardus ſ. 4. in Aſſumpt. B. V.

Rebecca Apoſtolica, ut ſic loquar, animi magnitudine prædita, imprecationem ſuſcipere minimè dubitavit ut ipſius filius benedictionem conſequeretur. Atque bonis quidem ipſi cedebat; mala autem ipſa ſola ſufferre parata erat dicens: *in me ſit iſta maledictio fili mi.* Gen. 27. 13. S. Iſid. Peluſ. lib. 2. ep. 58.

Non ſerviam, inquit homo Creatori: ego igitur ſerviam tibi, inquit Creator homini. Tu recumbe, ego miniſtrabo; ego tibi pedes lavabo. Tu quieſce; ego labores tuos feram, infirmitates portabo: utere me in omni neceſſitate tua; non modo ut ſervo tuo, ſed etiam ut jumento tuo, ut peculio tuo. Si fatigatus, aut oneratus es; ego te, & onus tuum, feram: ſi eſuris, aut ſitis; & ad manum fortè nihil melius habes; ecce ego paratus immolari, ut carnes meas comedas, & ſanguinem bibas. Si in captivitatem ductus es; ecce ego vendo me, teque pretio mei, vel me ipſo pretio redime. Si infirmaris, & mori times; ego moriar pro te, ut de ſanguine meo conficias tibi medicamenta. Guarricus Abb. ſ. 1. de ram. Palm.

O verè mira, & miranda dignatio! accepit necem, reddidit ſalutem: pertulit injurias, tribuit honores: dolorem ſumpſit, contulit ſoſpitatem. Et ſolus, & ſummè pius; qui dulcia præſtitit; cùm amara ſuſceperit. Caſſiod. in Pſalm. 30.

Conſtituiſti tuum amorem in cruce, felle, & aceto; noſtrum verò in melle, & dulcedine. Stella de am. Dei Medit. 6.

Aquæ amaræ omnes ſunt in mari, & ex his exeunt omnes aquæ dulces. Sic in Chriſto fuerunt omnes amaritudines, & afflictiones ſimul: attamen ex hoc mari mera nobis dulcedo, & conſolatio profluxit. Diez Paſſio Domini.

Anchora. Lem: *Nè mergatur immergor.* Joan. 1. 12. *tollite me, & mittite in mare; & ceſſabit mare à vobis.* Picinelli.

Num. III.

Patientis amor cauſa triſtitiæ, & agoniæ.

Et quis triſtitiam mortis intulit in animam ipſiuſmet vitæ, niſi amor? qui excitans commiſerationem, per illam traxit noſtras miſerias in eximium cor ſuum. Verùm dulce illi eſt amore mei ferre tormenta: quin & lætus moritur, dum dolore moritur, ut vivam ego. S. Franc. Saleſ. de div. am. lib. 5. cap. 5.

Hæc triſtitia magnitudinem prætendebat amoris: ut in tantum nos ſciamus diligi, ut triſtetur pro nobis lætitia. Nemo triſtatur, niſi de damno dilecti: æqua namque lance appenditur in animabus hominum circa eamdem rem amor, cùm adeſt; dolor, cùm abeſt. Licèt plena ratio naturalis non poſſit reddi de tam ſtupendo doloris ſigno oſtenſo in ſudore ſanguineo; nihilominus dici poteſt, quòd aliqualiter diſpoſitivè timor, & amor, bellantes in corde Jeſu, quoad ſuum ſenſitivum in cauſa extiterunt. Dum enim attenderet, tam grave bellum ſuper ſe veriſſimè imminere; timore concuſſit ſenſitivum ſuum, ex quo ſanguineus humor fuit ad interiora reductus. Super hunc autem timorem rejiciendum fortiſſimus, & ferventiſſimus amor tanquam miræ magnitudinis malleus repercutiens, & ipſum excludens, omnes poros corporis Jeſu Chriſti, & venam largiter relaxavit: ut ſic de toto corpore flueret ſanguineus ſudor decurrens in terram. S. Bernardinus t. 1. ſ. 55. art. 1.

Num. IV.

Paſſio indigna perſona, non amore.

Amor, cùm ingreditur in alicujus cor, efficit, ut indigna ipſo operante faciat; ſed non ipſo amore indigna. Ignis ſuo calore efficit, ut aqua fervens faciat illa, quæ ipſi aquæ ſunt contraria; ſed non igni: aqua enim, quæ de ſe frigida eſt, concepto calore ignis fervet, ebullit, ſaltat; quæ omnia ipſi aquæ, non autem igni, qui ea operatur, ſunt adverſa Sic Deum flagellari, crucifigi, & opprobriis affici, res quidem fuit indigna perſona Filii Dei; ſed non indigna amore ejus, qui talia patiebatur &c. Diez amor Dei erga hominem.

Num. V.

Pati amoris ſignum.

Si dederit homo omnem ſubſtantiam domus pro dilectione, quaſi nihil deſpiciet eam. Cant. 8. 7. Subſtantiæ, opum, & divitiarum profuſionem nihil æſtimat; luculentius ſui amoris teſtimonium requirit. Doultreman de am. lib. 2. amor patiens.

Nullum fortius, evidentiuſve, teſtimonium amoris eſt, quàm damnum propter amicum. Unde nihil ſatis fuit diabolo, ut crederet, quòd Job Deum diligeret, niſi ipſe ſanctus vir in ſeipſo, in carne ſua, aliquid pateretur. *Qui negligit damnum propter amicum, juſtus eſt.* Prov. 12. 26. Et Paulus Hebr. 12. 4. *nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſtis*; necdum manifeſta indicia veſtri amoris exhibuiſtis; cùm adhuc nihil propter amicum paſſi eſtis. Multa quidem, & maxima, beneficia à divina bonitate homo acceperat, quæ teſtimonium dabant divini in illum amoris: ſed hæc quid impendii, aut laboris dederunt? *ipſe dixit, & facta ſunt*; præter verba nullos alios ſumptus fecit. At poſtquam mortali noſtra carne indutus dolores, & patibulum tulit; & à planta pedis uſque ad verticem capitis percuſſus fuit; jam majora homo teſtimonia accepit divini amoris. Diez Contemplatio vitæ Chriſti.

Num. VI.

Patitur in ſuis.

Quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet, & non aperiet os ſuum. Iſ. 53. 7. Flagellatur, & tacet; ſpinis coronatur, & ſilet &c. At alapa percuſſus, modeſtè præter morem querulus, ait: *ſi malè locutus ſum.* Joan. 18. 23. Cur id? quia major injuria. Unde precor? Philo Carpath. ad c. 5. Cant. genæ Chriſti, Martyres ſunt Eccleſiæ. Illud vulnus patientiſſimo agno gravius; cùm Martyres dilecti verberantur. Eſcobar t. 3. Colloq. Chr. l. 11. ſ. 1. obſ. 3.

Primogenitus mortuorum. Apoc. 1. 5. S. Ambroſ. hic: quomodo Chriſtus primogenitus mortuorum dicitur, cùm ipſe in fine temporum ſit natus, adventumque ejus innumerabilis, multitudo hominum præceſſerit? ſed primogenitus propriè mortuorum ponitur; ſicut primos in populo eos vocamus, qui non ætate, ſed honore, & dignitate, cæteros antecellunt. Primogenitus ergo mortuorum Chriſtus eſt: quia ipſe eſt primus, & caput omnium Electorum ſuorum. Auditis Chriſti miraculis Herodes ait: *quem ego decollavi Joannem, hic à mortuis ſurrexit.* Matth. 6. 16. Quid habet Joannes cum Chriſto, ut rex Joannem à mortuis ſurrexiſſe putet? Reſpondet Chryſol. ſ. 17. Verum dicit: nam, ſicut in Chriſto ſui reſurgunt, ità in ſuis ipſe patitur Chriſtus: & ſicut honor capitis ad membra pertendit; ità membrorum pœna ad dolorem capitis, ad capitis redundat injuriam. Caſtillo Illat. 67.

Auditis, Chriſtum *Agnum* vocari; *qui occiſus eſt ab origine Mundi?* Apoc. 13. 8. Quomodo ab origine orbis occidi potuit, qui poſt ſæcula ſanguinem fudit? niſi quia in Agno Abele Paſtor ipſe, & agnus, patitur. Eſcobar t. 1. Mir. Chr. l. 1. ſect. 4. obſ. 3.

§. VIII.

Patientis miſericordia.

Cum veniſſet Betphage ad montem Oliveti. Matth. 21. 1. Cùm ad Paſſionem Chriſtus venit, per montem tranſit. olivarum, ideſt, per ſummam miſericordiam. Oſorius Dom. Palm.

In villam, quæ dicitur Gethſemani. Matth. 26. 36. Gethſemam idem eſt, quod *torcular olei*: in hac enim villa videtur fuiſſe torcular, ad quod olivæ in oliveto copioſè provenientes deferebantur, ut in eo premerentur ad exprimendum oleum. Ibidem ex agonia expreſſus eſt ſanguis Chriſti; quo quaſi oleo reficiuntur, ungimur, paſcimur. *Oleum effuſum nomen tuum.* Cant. 1. 2. Cornelius hic.

Crucifixus fuit patiens, ut vocaret ad pœnitentiam immanes peccàtores. S. Chryſ. in Pſ. 2.

§. IX.

Dolorum magnitudo, & copia.

Num. I.

Nec quidquam mellis. Lev. 2. 11. Allegoricè, & præcipua cauſa: ut ſignificaretur, in ſacrificio crucis omne mel, ideſt, omnem ſuavitatem, & lætitiam defuturam. Cornelius. hic.

Ego autem ſum vermis, & non homo. Pſ. 21. 7. Loquitur David de improperiis, & atrociſſima morte, quàm Chriſtus paſſus eſt; & ejus nomine conqueritur de malorum crudelitate; & quàm parum æſtimarint, illum tot tormentis affligere, & ſeveriſſima morte interficere. Non comparat ſe ulli animalium magnorum, & pulchrorum, quæ ſunt in terra; quæ cùm homo occidit, videtur pietate commotus eorum mortem dolere. Vermem autem ità pedibus conteritis, ac ſine dolore interficitis, acſi nihil feceretis; præſertim ſi noxius eſt. Sic à multis hodieque offenditur, quaſi vermis impotens ſe vendicare, quaſi nobis noceret &c. Diez ſ. de Paſſ. D. Vermis quidem nimia quidem videtur abjectione contemnibilis; ſed magna continet Sacramenta. Naſcitur abſque concubitu, repit humilis, movetur ſine ſonitu. Quæ ſi conſideres, non immeritò D. Chriſtum vermem appellatum eſſe cognoſces. Vermis ergo, quia mortalis; quia de carne ſine permixtione humani ſeminis natus eſt; quia viæ ipſius ſilentioſæ, & humiles extiterunt. Caſſiodorus. hic.

Tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam. Pſ. 68. 20. q. d. non homo, nec Angelus poteſt tormentorum magnitudinem intelligere. Solus Pater cognoſcit: quia ſolus ipſe, quanta ſit ejus dignitas, intelligit: eò enim major eſt contumelia, quò amplior eſt dignitas patientis. Diez ſ. de Paſſ. Dom.

Dura ſicut Infernus æmulatio. Cant. 8. 6. quia dum Synagoga Chriſtum ad inferos poſſe ſe tranſmittere putavit, ei uſque ad mortem corde immiſericordi invidit. Ut Infernus dura æmulatio extitit: quia, ſicut Infernus ſine miſericordia, quæ tenet, cruciat; ſic Judaica plebs Chriſtum Apprehendens ſine reſpectu pietatis ad mortem trahebat. V. Beda Cant. hic.

Deſpectum, & noviſſimum virorum, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem. Verè languores noſtros ipſe portavit. Iſ. 53. 3. 4.

Magna eſt velut mare contritio tua. Thren. 2. 13. Tormenta noſtra, flumina ſunt; non enim omnia ſimul patimur. Alius inopia premitur; ſed valetudine non laborat: alius eſt æger; ſed cubat in viola: alius hærede caret; ſed hæreditate abundat: hunc invidia dejicit; ſed fortuna evehit. Davidem Saul ejecit; ſed Samuel unxit. Solum Jeſum in cruce; & dolor, & dedecus, & mœror, & exprobratio, ità oppreſſere; ut non jam flumen, ſed mare dici debeat contritio ejus. Ægris, calamitoſis, ſolatia reis ipſis adſunt, & opitulationes: at Chriſto latrones, blaſphemi, irriſores, milites, adfuere; qui acetum ſitienti præberent. Oliva lib. 4. Strom. §. Magna eſt &c.

Induerunt eum veſtimentis ejus &c. Matth. 27. 31. Suis veſtibus reinduitur, & cum his minatur ad mortem: ut etiam, quidquid poteſt eſſe Chriſti, cum ipſo à Mundo proſcripto, proſcribatur, & cum ipſo damnato damnetur; nec reliquiæ Chriſti remanerent hominibus ſuper terram. Simon. Caſſ. lib. 13. hic.

Et adduxerunt ad Annam primùm &c. Joan. 18. 13. &c. Hoc uno conſilio Senatores peſſimi vi raptum deferunt ad judices plurimos, ab Anna ad Caipham, à Caipha ad Pilatum: ut, quò plures judices ferrent ſententiam, gravior Chriſto D. injuria fieret; & juſtior in eum cenſura videretur; quæ tàm multis, doctiſque viris placuiſſet. Velloſo in Judith 7. Parzn. 23.

Cor Salvatoris, vera Orientalis unio, unicè unicus, & pretii inæſtimabilis, jactum in mare incomparabilium amaritudinum diebus ejus Paſſionis ſeipſum in ſe ipſo liquefecit, & reſolvit in dolorem vi, & vehementia anguſtiarum mortalium undique prementium. S. Franc. Saleſ. tr. de am. div. lib. 6. cap. 12.

Nunquam latro, aut ſceleſtus quiſpiam, tàm crudeliter tractatus eſt, aut turpiter deformatus; ut Jeſus Chriſtus Filius Dei; cui nulla unquam peccati macula adhæſit. Bloſius marg. ſpir. p. 3. c. 4.

Num. II.

Super omnes dolores.

O vos omnes, qui tranſitis per viam &c. Thr. 1. 12. Scio, multos alios gravia paſſos; pleriſque tamen, corpore afflicto, animus à cruciatu immunis; aut patiente animo corpus liberum. Chriſtus D. in utroque paſſus: ideò meritò antonomaſticè *vir dolorum* vocatur. Iſ. 53. 3. 2. In illo maximè diuturna tormentata à conceptione. Pſ. 37. 18. *dolor meus in conſpectu meo ſemper*; idque diſtinctiſſimè ad omnes uſque minutias. Vidit plagarum, alaparum, ictuum, flagellorum numerum, & auctores, illorum: numerum ſpinarum, ſputorum, ludibriorum: ità ut Chriſto D. æquè immò magis, doluerit, tormenta hæc eminùs contemplari, quàm nobis dolere poſſit, illa præſentia intueri. Joan. 18. 4. *ſciens omnia, quæ ventura erant ſuper eum.* Minimè miror, Chriſtum D. nunquam riſiſſe: dixit enim de ſe. Pſ. 37. 7. *tota die contriſtatus ingrediebar*, & Pſalm. 30. 11. *defecit in dolore, vita mea, & anni mei in gemitibus.* Perpendite, unquam lætari potuiſſet rex Balthaſar. Dan. 5. 30. pugionibus in lecto trucidatus; ſi à prima pueritia nudos ſemper pugiones oculis ſuis obverſari vidiſſet, ſua olim inter præcordia mergendos. O miſerum Siſaram! Judic. 4. 21. Si clavum illum ſemper oculis præſentem habuiſſet, quò ad torrentem Ciſon caput ſibi erat perforandum. Miſerum Abimelechum! Judic. 9. 53. ſi ſemper intueri coactus fuiſſet ſaxum illud, quo illi cerebrum eliſum eſt. Chriſtus autem verè dicere poterat: *dolor meus in conſpectu meo ſemper*, & vigilanti, & dormienti. Multorum Patrum opinio eſt, quòd illa animi deliquia, tremores, tædia, & conflictus, quos in horto expertus eſt; non fuerint inſoliti, ſed frequentes, & uſitati: & quidem in tanta intenſione; ut ſemper ſudore ſanguineo manaſſet, niſi altiſſimo ſuo dominio illum continuiſſet. Nihil adhuc dixi de triſtitia illa, ſenſuque acerbiſſimo, quem in eo continuò excitarunt tot divinæ majeſtati illatæ injuriæ, & graviſſimæ calamitates; quæ genus humanum ideo expectabant. Noè in arca manu propria feneſtram clauſit. Gen. 7. 16. S. Hieron. ut non ſpectacul triſtis aſpectu Noemus magis cruciaretur. Soli Jeſu omnes aditus & portæ animi relinquebantur apertæ; ut ante tempus ſtragem chariſſimorum ſuorum videret: nec oculum in ullam partem poſſet defigere; ubi non lacrymarum, ſanguinis, mortis, materiam inveniret &c. Segneri die Ven. S. Vide eumdem hic fuſiſſimè de his doloribus diſcurrentem.

Num. III.

Sine ſolatio.

Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Luc. 23. 46. Sic ex itinere crucis, ac mortis, fatigata Chriſti anima in Patris tandem manibus requievit, inſtar illius columbæ; cùm nuſquam reperiſet, ubi figeret pedem. Gen. 8. 9. ad Noè regreditur, ramum ferens virentis olivæ; fidem videlicet Matris, quæ non aruerat. Defuit Chriſto D. in Paſſione ubi requieſceret; & omnia illa, ubi ſperare poterat reſpirationem, & ſolatium, verſa ſunt in inſtrumenta dolorum, & pœnarum. Planè *maledictus homo, qui confidit in homine.* Jer. 17. 5. quippè cùm Jeſus omnia ſpei ſibi verti viderit in proditiones, & cruces &c. Oliva t. 2. Strom. §. Pater in manus &c.

Num. IV.

Paſſionis tempus, dies, hora, locus.

Et emiſit eum. Gen. 3. 23. Communiter Patres tradunt, Adamum eodem die, quo creatus eſt, peccaſe, & paradiſo ejectum: ſcilicet feria ſexta, immò hora eadem qua Chriſtus mortuus eſt, & nos paradiſo reſtituit. Cornelius hic.

Eadem die egreſſus. Ex. 12. 41. Dies Paſchæ, ſive prima azymorum, qua Hebræi egreſſi ex Ægypto, fuit dies Veneris: Deo ità diſponente; ut ſignificaret diem Veneris, quo Chriſtus Phaſe noſtrum immolatus eſt &c. Cornelius hic.

Cùm Eva mandatum in paradiſo tranſgreſsa eſt, hora erat quaſi ſexta. Sanct. Chryſoſtomus tom. 6. orat. in Samaritanam.

Sexta hora crucifixus fuit, ut eadem hora reſtitueretur homo, qua de paradiſo eſt ejectus. Hugo Card. in Gen. 3.

Qui cecidimus in horto paradiſi, vidimus in horto ſalutarem Paſſionem ſumpſiſſe initium; & omnia, quæ priùs corrupta, reparata eſſe. Theophylactus in Joan. 18.

Cùm res paradiſi attigimus, miratus ſum certè figurarum veritatem. In paradiſo caſus in horto ſalus: de ligno peccatum; & per lignum ſalvatio. Poſt meridiem Domino perambulante occultati ſunt; & poſt meridiem à Domino latro in paradiſum introducitur. S. Cyrill. Jeroſ. Catech. 13.

Ut in paradiſo malorum initium factum; ſic in horto Chriſti Paſſio incipit; per quam à malis liberati in priſtinum habitum reſtituti ſumus. S. Cyrill. Alex. l. 1. in Joan. 31.

Chriſtus dicitur Act. 8. 32. *Agnus*, & *ovis*. S. Leo ſ. 7. de Epiph. diſpoſitos ſub perſecutione inchoavit, & ſub perſecutione finivit: nec puero tolerantia paſſionis, nec paſſuro defuit manſuetudo puerilis. Agnus eſt in tenera ætate, ovis in matura: quia patientiam, qua in pueritia ſuſtinuit multas perſecutiones, & adverſitates, eamdem retinuit ultimo vitæ ſuæ tempore, in paſſione, & morte. *In laboribus à juventute mea*. Sylveira hic.

§. X.

Paſſionis memoria.

Num. I.

Figuræ, & Symbola.

Expreſſi in calicem &c. Gen. 40. 11. Tunc in calicem uvas exprimimus, quando per memoriam Paſſionis Chriſti dilectione afficimur. Hugo Card. hic.

Erit quaſi ſignum in manu tua, & quaſi monimentum ante oculos tuos. Ex. 13. 9. Dicitur hoc de Paſcha, in quo Paſſio Dominica eſt ſignata, quaſi dicat: cùm converteris cor tuum ad agenda, hoc erit tibi pro ſigno in manu; ſi verò ad cogitanda, erit tibi pro ſigno ante oculos. S. Bonaventura ſ. de exalt. S. Cruc.

Et ecce piſcis. Tob. 6. 2. Moraliter piſcis eſt Chriſtus; fel Paſſionis amaritudo; cor dilectionis immenſitas. Fel ergo, & cordis particulam piſcis ſibi reponit; qui dilectionis, qua dilexit nos, & amaritudinis, quam in Paſſione ſuſtinuit, recordatur. Hugo Card. hic.

Faſciculus myrrhæ inter ubera mea. Cant. 1. 12. Si ſapis, imitaberis ſponſæ prudentiam; atque hanc myrrhæ tam charum faſciculum de principatu tui pectoris nec ad horam patieris avelli: amara illa omnia, quæ pro te pertulit, ſemper in memoria retinens, & aſſidua meditatione revolvens. Habe illum ſemper, non retro in humeris, ſed antè præ oculis; nè portantes, & non odorantes, & onus premat, & odor non erigat. Mementote, quia accepit eum Simeon in ulnis ſuis, Maria geſtavit in utero, fovit in gremio; ſponſa ſibi inter ubera collocavit. S. Bernardus ſ. 43. in Cant. Non appoſuit, fuit, eſt, vel erit: quia Dilectus omni tempore debet eſſe faſciculus myrrhæ: quia, dum vivis, Paſſionem ejus jugiter debes meditari, & imitari. De Ponte hic Ex. 7. §. 2.

Per fragmen mali Punici. Cant. 4. 3. memoria Paſſionis accipitur. S. Thom. Aqu. hic.

Coma capitis tui ſicut purpura &c. Cant. 7. 5. Debent affectiones noſtræ eſſe ſicut purpura regis, propter memoriam Paſſionis Chriſti. S. Tho. Aqu. hic lect. 2. Cogitationes tuæ, tinctæ in ſanguine Dominicæ Paſſionis, ſic affectæ ſemper fuere, quaſi recenter viderent ſanguinem de vulneribus profluentem. Hailgrinus Card.

Percuſſoque latere Petri excitavit eum. Act. 12. 7. Percuſſio lateris commemoratio Paſſionis Chriſti eſt, de cujus vulnere ſalus noſtra profluxit. Et nobis quoque preſſurarum catena retentis tale ſolatium reddit ipſe Apoſtolus Petrus: *Chriſto igitur paſſo in carne, & vos eadem cogitatione armamini*. V. Beda hic.

Num. II.

Motiva.

Beatus, qui intelligit &c. Pſ. 40. 1. Beatus, qui intelligit ſuper Chriſtum pauperem, nudum videlicet in Cruce pendentem; ideſt, qui attentè cogitat Paſſionem ejus: infinitus enim theſaurus paratus eſt Chriſti Paſſionem, ut par eſt, intelligentibus, & diligenter meditantibus. Bellarminus hic.

Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labiis meis. Pſ. 140. 3. ut nihil aliud, niſi ſanguinem Chriſti loquamur; quo mortem vicimus, quo redempti ſumus. S. Ambr. ep. 82.

Euntes in Mundum univerſum prædicate Evangelium omni creaturæ. Marci 16. 15. Quid debent prædicare? Euſebius Emiſſ. ſ. de Aſcenſ. multa quidem in Prophetis, & Apoſtolis, & in verbis Dominicis, referuntur, quibus hæc una determinatio ſufficere poteſt, quale eſt illud: *cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipſum*. q. d. prædicate ex Evangelio potiſſimùm meam necem; & hoc omni creaturæ: quia tantam vim habet hæc prædicatio, ut vel ſaxa, & quercus emollire, maria rænare, gelu ſolvere, bruta manſueſcere poſſit. Did. Nyſſ. Quinqu. §. 1.

Aſceta ſpiritualis amabilem vitam, & Paſſionem Domini Jeſu, tamquam pretioſiſſimam margaritam in ſcrinio pectoris ſui ſemper reconditam habeat. Dum corpus cibo, & potu, reficis; buccellas, quas ſumit, devota cogitatione intingat in puriſſimum ſanguinem illius; & hauriat potum è roſeis vulneribus ejus. Vel unica humilis, atque amoroſa, converſio ad dulcia vulnera Salvatoris ipſi Domino gratior eſt, quàm ſit omnis vocum, ſonorumque Muſicorum harmonia, & ſuavitas. Meritò ſingulares Dei amici etiam ſanguineis lacrymis deflere deberent, quòd hodie in toto terrarum orbe ità eadem præcellentiſſima Chriſti vulnera in oblivionem abierint. Nullus omninò poteſt aliquid humiliter de Paſſione tegere, vel cogitare (licèt modicò fortè affectu id faciat) quin eximium ſalutis fructum inde referat. Quemadmodum fieri inquit; ut is, qui farinam, vel opobalſamum, etiam ſummis digitis, contingit, non habeat ipſos digitos farina conſperſos, aut opobalſami liquore, atque odore, perfuſos. Etiamſi imago Crucifixi Jeſu inſpiciatur tantùm; non erit inanis hæc aſpectio. Bloſius Inſtit. ſpir. c. 6.

Neque ſcribi, neque cogitatione comprehendi poteſt; quantum fructum homo bonæ voluntatis, & humilis, referat ex pia meditatione Paſſionis Dominicæ. Id. ex conclavi an. ſpir. c. 10. §. 7.

Memoria Paſſionis eſt præſens paſſionum, & affectionum inordinatarum, exterminatio, ſuave anguſtiarum refugium, amica laborum requies, verum ſanctitatis oſtium, dulcis animæ conſolatio, indeficiens divini amoris incendium, omnium adverſitatum condimentum, omnium virtutum fons. Id. ſpeculo Monachorum.

Num. III.

Antidotum contra vitia.

Nolite me conſiderare, quòd fuſca ſim: quia decoloravit me ſol. Cant. 1. 5. S. Anton. de Pad. ſ. D. 3. Quadr. ſol eclypſim, id eſt, defectum patiens omnia decolorat. Sic verus ſol Chriſtus, qui *cognovit occaſum ſuum*. Pſ. 103. 19. eclypſim mortis in cruce patiens, omnes colores, omnes vanitates, omnes glorias fallaces, omnes honores, debet decolorare. Ideò dicit anima pœnitentis: nigra ſum, fuſca ſum, quia decoloravit me ſol. Dum enim oculo fidei Deum meum, ſponſum meum, Jeſum Chriſtum in cruce pendentem, clavis confixum, felle, & aceto potatum, corona ſpinea coronatum, video; omnis decor, omnis gloria, omnis honor, omnis pompa tranſitoria, in pallorem vertitur, & à me nihili æſtimatur. Quis non horreat veſtium luxum, cùm videt nudum in ſua cruce Jeſum? quis contumelioſiſſimæ Domini ſui Paſſionis, & mortis, ſpectator, inanem ambiat gloriam? quis non fundat lacrymas, ſi cogitet, Redemptorem ſuum toto corpore manantem ſanguine: quem oblectet ridere, jocari, nugari, ludere; quando Jeſum tantis pœnis afflictatum videt? Did. Nyſſ. Dom. Quinq. §. 1.

Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum, ut ſignaculum ſuper brachium tuum. Cant. 8. 6. S. Ambroſ. in Pſ. 118. ſ. 15. infige pectori tuo, & cordi tuo, imaginem Crucifixi; infige & brachio tuo, ut opera tua peccato mortua ſint. Orig. in c. 6. Rom. eſt tanta vis Chriſti crucifixi; ut, ſi ante oculos ponatur, & mente fideliter retineatur; ità ut in ipſam mortem Chriſti intentis oculis inſpiciatur; nulla concupiſcentia, nulla libido, nullus furor, nulla ſuperare poſſit invidia; ſed continuò ad ejus præſentiam totus ille peccati, & carnis, fugatur exercitus. Id. D. 1. Paſch. §. 5.

Oſtendit eis manus, & latus. Joan. 20. 20. Chriſtus Diſcipulis tam gaudioſo die cicatrices vulnerum ſuorum oſtendit, ad coercendam omnem lætitiæ intemperantiam. Id. ib.

Nihil eſt, quod ità ab omnium vitiorum impulſu, & contagione, cogitationem noſtram purificet, & in puritate conſervet; ſicut jugis memoria crucis, ac Paſſionis Domini Jeſu. S. Bernardus de Paſſ. D. c. 44.

Num. IV.

Oblivio Paſſionis.

A dæmonio meridiano. Pſ. 90. 6. Eſt dæmonium meridianum, avertens à meridie claritatis; quæ Mundo in meridie obſcurato ex morte Salvatoris inſulſit. Vexatio quidem non ceſſat, ut homines arceantur à memoria Dominicæ mortis. Sim. Caſſ. l. 5. c. 24.

Inimici mei ſunt quaſi beſtiæ ferociſſimæ. Horum cor ſic eſt vacuum à charitate mea; quòd nunquam in eo intrat cogitatio Paſſionis meæ. Nunquam ſemel adhuc proceſſit de intimo corde eorum hoc verbum: Domine redimiſti nos! laus ſit tibi pro amara Paſſione tua. Ipſorum cor plenum eſt vermibus viliſſimis, ideſt, affectionibus Mundi. In ore eorum poſuit diabolus ſtercus ſuum; & ideo non placent ei verba mea. l. 1. revel. S. Brig. c. 6. verba Chr.

§. XI.

Paſſionis Meditatio.

Obſcuratus eſt ſol. Luc. 23. 45. Miro modo voluit hunc Deus circumcidere oculos hominum cum tenebris denſis; nè viſus in objecta forinſeca vagaretur; ſed ut ingrederetur ad cor, ad conſiderationem eorum, quæ agebantur Dei Filio, & in ipſo agebantur. Et diem verterunt in noctem, ut interior fieret contemplatio arcanorum. Induxit igitur Dominus tenebras ſuper orbem; ut nec aliquid intueretur oculi; nec moveretur, & pedes, ut in quiete corporis, & privatione forinſeci luminis ſedulè meditarentur hi, qui propè: ſimiliter & qui longè Dei Filii Paſſionem ſimiliter & omnem myſterii actionem. Sim. Caſſ. l. 13. hic.

Hoc ſentite in vobis, quòd & in Chriſto Jeſu. Philipp. 2. 5. Non dicit, cogitate, contemplamini, aut loquimini, de Paſſione Domini; ſed ut animo, & corde ſentiatis. *Sentite in vobis*, id eſt, transferte in voſipſos dolores, quos ſenſit Jeſus Chriſtus: niſi enim illos in vobis ſentiatis, & experiamini, non poteſtis, quanti, & quàm acerbi ſint, cognoſcere. Diez ſ. de Paſſ. Dom. Cupiebat plantare in cordibus Fidelium continuam Paſſionis Dominicæ memoriam; & ità inſculpere, ut numquam excidere. Non dixit; cogitate de ea; ſed *ſentite*. Debes conſiderare cum guſtu Paſſionem Chriſti; & conſideratio ſit viva, ſenſualis. Cùm quidpiam non ſentimus, id evenit; vel quia in ſe eſt tam exiguum, ut opus ſit attentione magna ad percipiendum; vel ſenſus tam obtuſus, ut, licèt res ſit magna, egeat ad illud videndum excitatione. Cùm autem Paſſio Domini ſit res maxima, & pretioſiſſima earum, quæ nobis in Mundo datæ ſunt, qua Deus exercuit omnem ſuam potentiam, ſcientiam, & charitatem; certum eſt, quòd illam non percipias: quia tu inſenſibilior petris exiſtis; quæ eam ſenſerunt, & ſciſſæ ſunt. Stella de cont. an. Mundi p. 1. c. 95.

Et intus plena ſunt oculis. Apoc. 4. 8. Oſtenditur hic Chriſtus non in gloria, ut Ezech. 1. 5. ſed tanquam vulneratus, & occiſus. Apoc. 5. 6. Tot hic meditanda, ut innumeri oculi requirantur. Sylveira hic.

§. XII.

Ex Paſſionis meditatione compaſſio, & lacrymæ.

Sis quaſi mulier jam plurima tempore lugens mortuum, & ingrediéris ad regem &c. 2. Reg. 14. 3. dicebat Joab Thecuiti. Quis eſt mortuus ille, quem plurimo, immò toto, vitæ tempore lugere debet anima Chriſtiana; niſi Chriſtus? qui paſſus, mortuus, & ſepultus pro nobis. Jonghen. Nupt. agni p. 1. Exh. 10.

Nolite flere ſuper me &c. Luc. 23. 28. q. d. attendite, quòd cauſa fletus non eſt in me, ſed in vobis. Hugo Card. in Gen. cap. 45. Sol obſcuratur, terra movetur, petræ ſcinduntur, velum templi dividitur, ſepulchra aperiuntur: ſolus miſer homo non compatitur, pro quo ſolo Deus patitur. S. Bonaventura hic. Mirum, me vidiſſe ſæpè recolui, audita Chriſti Paſſione multos, etiam reprobos, prorupiſſe in lacrymas: quas tu elicerem ab oculis audientium concionando ad populum, ſtultè, neſcio, an peritè, per pia verba ſæpè tentavi: maximè ab illo tempore, ſive die quo Eccleſia Chriſtum per ſua officia recolit crucifixum. Cumque ad propria remeaſſe illos aſpicerem; Chriſti Paſſionibus, & lacrymis, & virtutibus, valedixiſſe cognovi: & de priſtina converſatione nihil mali fuiſſe ademptum; nec fleviſſe facinora, propter quæ Paſſio fuit collata, quam fleverant. Sim. Caſſ. l. 13. in Luc. 23. 28.

In monte Calvariæ quatuor columnæ marmoreæ perpetuò ſtilantes aquam: quaſi æternis lacrymis Paſſionem Dominicam commemorantes. Nierembergius l. de mir. nat. terræ ſanctæ c. 65. ex Petrus à S. Dominico.

§. XIII.

Paſſionis ſuæ vult nos participes Chriſtus.

Tranſeat à me calix iſte. Matth. 26. 39. S. Hilarius can. 31. in Matth. pro his rogat, qui paſſuri poſt ſe erant, dicens, *tranſeat* ideſt: quomodo à me bibitur? ità à meis bibatur. Apud Baeza t. 1. l. 1. c. 13. §. 1.

Cùm guſtaſſet, noluit bibere. Matth. 27. 34. Guſtavit Chriſtus omnes paſſiones; ſed non abſorbuit, quin reliquerit ſequacibus poſteris. Nec abolevit mortem, quæ originaliter provenit ex parentibus primis. Quanquam enim ſua Paſſione noſtra peccata deleret, reconciliaret & Patri: non tamen mortem abſtulit, nec paſſiones, ut non eſſent, abſorbuit. Relinquendæ profectò erant divino, & infallibili decernente decreto, mors hominibus, & paſſiones, cùm quibus humana natura certaret ad prœmium, evaderetque ſupplicium, & augeretur timore, quæ amore primo non

ſteterat. Et ſi impaſſibilis eſt Chriſti Paſſionibus, quòd nullo modo pateretur, aut moreretur; ſuperbiſſet perampliùs, quæ paſſibilis manens tantum ſuperbivit; ut divina mandata ſuperbiendo contemneret. Simon. Caſſ. l. 13. hic.

Sumens reliquias dedit eis. Luc. 24. 43. Quòd ipſe priùs comedens Apoſtolis dedit reliquias; ad ſimilia, quæ paſſus eſt, ipſe invitat: ut, ſi fecit nobis expediens, & quod voluit; & nos, quod reliquum eſt, faciamus. Unum eſt opus Paſſionis in Chriſto, reliquiæ ſunt Fidelium cæteræ Paſſiones. Sim. Caſſ. l. 14. hic.

Venite, prandete. Joan. 21. 10. Vocat ad eſum Jeſus ſuos Diſcipulos, ut cum ipſo in ſua beatitudine per ſuam miſericordiam, & per meritum Paſſionis, data noſtra operatione quæſita, æternaliter perfruamur. Id. l. 14. hic.

Miſcellanea.

Pater clarifica nomen tuum. Joan. 12. 28. id eſt, teipſum manifeſta, tuam bonitatem, majeſtatem, ac omnipotentiam tuam, per, meam Paſſionem declara. Virtute quippè, & meritò, Paſſionis Chriſti Pater totum Mundum illuminavit, ſuique nominis notitiam Gentibus per Apoſtolorum doctrinam patefecit. Ex hoc enim, quòd pater tradidit Filium ſuum, pro nobis in mortem, oſtenditur miſericordia, atque dilectio ejus ad nos & juſtitia ejus; quæ tanta eſt, quòd maluit Unigenitum ſuum occidi, quàm peccatum manere inexpiatum, inultum immune. Sapientia quoque jam admirabilem, & convenientiſſimum, modum invenit. Ità mors Chriſti fuit glorificatio Patris, Dion. Carthuſ. hic.

Unde Deus humana patitur, inde homo ad divina ſublevatur. S. Greg. hom. 2. in Evang.

Paſſio Chriſti imago fuit regni cœleſtis. Nemo audivit in plateis vocem ejus: quia illo ſilentio Paſſionis ſuæ, clamorem omnem impoſterum impiæ vocis abolebat. Nolebat fleri; quia dicebat ad filias Jeruſalem: *nolite flere ſuper me*. Ablaturus enim omnes lacrymas ſuæ beneficio crucis, in Paſſione propria futuræ inſtar beatitudinis lætitiam exhibebat; ut nemo fleret, niſi qui Chriſti beneficia non teneret. S. Ambroſ. in Pſ. 118. Octon. 17.

Ambitur ſacrum caput aculeis ſpinarum; & divinum verticem pœnalis coronæ pompa circumdat. Sed in ſpinis illis noſtra eum peccata pungebant. S. Chryſoſt. de proditore, & myſt. cœnæ Dom. ſ. 3.

Acetoſo, & felleo poculo ſibi propinato cum ſpongia, Joanne, qui preſens fuit, atteſtante, ſubintulit: *conſummatum eſt*; tanquam ſi in gutta aceti, & fellis, totius amariſſimæ Paſſionis conſumata plenitudo conſiſteret. S. Bonaventura tr. de ligno vitæ.

Etiamſi codices omnes, qui toto terrarum orbe habentur, interceſſiſſent; vita, & Paſſio Chriſti abundè Chriſtianis omnibus ſufficeret ad virtutem omnem, & veritatem, perdiſcendam. Bloſius Concl. an. ſpir. c. 10. §. 7.

TITULUS VI.

PASSIONES.

§. I.

Symbola.

Qualis eſt hic? quia venti obediunt ei. Matth. 8. 27. Pugnant quatuor venti, ſcilicet gaudium, & dolor; ſpes, & timor, in corde hominum: &, contra definitionem ſapientum, aut non ſinunt animam eſſe felicem, ſive quietam; aut illam in meliora compellunt. Sim. Caſſ. l. 4. c. 9. hic.

Si currus eſt anima, habet equos, vel bonos, vel malos. Boni equi virtutes ſunt animæ, mali equi paſſiones ſunt corporis. Bonus ergo rector malos equos reſtringit, & revocat; bonos incitat. Boni equi ſunt quatuor: prudentia, temperantia, fortitudo, juſtitia. Mali equi: iracundia, concupiſcentia, timor, iniquitas. S. Ambroſ. l. de Iſaac & anima c. 8.

Affectus omnis, ſeu perturbatio, quæ mentem vexat, ac de ſtatu dimovet rationis, jure poterit ebrietas appellari. S. Baſilius ſ. 1. de jejunio.

Sumus ſimiles cœlo aereo ſecundùm partem, hanc inferiorem; in qua generantur tonitrua, & coruſcationes, fulgura, & grandines, nives & pluvia. Quid eſt enim cœlum tonare; niſi potentes contra pauperes verba pompoſa proferre? quid fluminibus ferire; niſi factis minores arctare? quid grandinibus percutere; niſi tempeſtates cordium, & diſcordias ſeminare? quid ningere? niſi malis exemplis calida corda frigefacere? &c. S. Bonaventura ſ. 1. B. V.

§. II.

Paſſionum victor eſt rex.

Præſit piſcibus &c. Gen. 1. 26. In quo conſiſtit hic principatus? in ratione præſtantia. S. Greg. Nyſſ. or. 1. in ea ſcript. verba: *faciamus hom.*

Myrrha, & gutta. à domibus eburneis, ex quibus delectaverunt te filiæ Regum. Pſ. 44. 9. Vis domos eburneas ſpiritualiter acquirere? Magnæ domus, & magna tabernacula Dei, corda ſunt Sanctorum. Ipſoſque reges regentes carnem; ſubjungantes ſibi turbas humanarum affectionum; caſtigantes curpus, & ſervituti ſubiicientes, accipe: quia inde delectaverunt eum filiæ regum. S. Auguſt. hic.

Meritò rex diceris, qui te rectè regere noveris. Origenes in lib. judic. hom. 6.

Qui ſeipſum regit; quod pluris eſt, quàm aliis imperare: cor ejus in manu Dei eſt; quò Deus vult, convertit illud? Non mirum, ſi convertit in bonum, qui perfectæ bonitatis eſt. S. Ambroſ. l. de fuga ſæculi c. 6.

Hic demum rex verè eſt, qui iram, invidentiam, ac libidines, coercere, ac frænare, novit: qui, quidquid agit, id ad Dei legem exigit; qui mentem in libertate conſervat; qui animum ſub imperium voluptatum venire non ſinit. S. Chryſoſt. t. 6. conc. de imperio, & poteſtate.

Verè liber, & ſolus princeps, ac rex regum, ille eſt; qui paſſionibus immunis eſt. Idem hom. 59. in Matth. 18.

Is demum rex eſt, qui iram, qui invidiam, qui voluptatem cohibens, omnia ſub Dei lege agit mentem liberam ſervans; neque patiens voluptatum dominationem animo ſuo imperitare. Idem. Libello, in quo confert Monachum cum rege.

Ut piſcibus præſis ratione carentibus, perturbationes, & animi motus rationi contrarios ſupera. *Et præſit beſtiis*. Gen. 1. 26. Impera beſtiis omnibus, quæ ſunt in te. Quid? inquies; egone in me beſtias habeo? tu vere beſtias habes, & eas quidem innumerabiles. Dic, amabo, parvane eſt beſtia iracundia, quando latrat in corde tuo? nonne ea eſt quovis cane crudelior? quid? in callido animo tuo dolus latitans nonne quovis urſo fraudulento ſævior eſt? Quid? nonne fera eſt hyprocriſis vel imaniſſima? Qui autem impetu rapitur ad contumeliam, nonne ſcorpius eſt; qui præceps ad vindictam, ultionemque, fertur; nonne eſt vipera graviſſima? Quid avarus ipſe? nonne lupus eſt rapaciſſimus? qui fœminarum amoribus inſaniunt, nonne furioſi ſunt equi? S. Gregor. Ny. or. 1. in illud: faciamus hom.

Majus eſt corpus proprium ſubjugare, quàm ſibi regna ſubiicere. S. Bonav. ſ. 2. de S. Nicolao Ep.

Nonne tibi videtur animus humanus in ſe reginam quodammodo perſonam gerere, cùm cœperit affectibus, & paſſionibus, fortiter præſidere, & cum auctoritate imperare; & illud, quod intrà nos eſt, regnum cœlorum viriliter vindicare? Richardus à S. Vict. de erud. hom. inter l. 1. c. 1. Vide tit. affectus.

§. III.

Alia motiva Paſſiones vincendi.

O*Mnis Galilæa &c*. Joſ. 13. 2. Nomen Galilææ, quia fluctus illic ventis voluntati ludunt; vel à congeſtis paſſim, convolutiſque arenarum cumulis. Galilæam cum Joſue ſubjugat; qui carnem domans, paſſioneſque fortiter ſubjugans, regnorumque revolutiones, procellas, & turbines ſpernit. Cornelius hic.

Beati pacifici. Matth. 5. 9. Pacifici in ſemetipſis ſunt, qui omnes animi ſui motus componentes, & ſubiicientes rationi, id eſt, menti, & ſpiritui; carnaleſque concupiſcentias habentes edomitas, fiunt regnum Dei. In quo ità ſunt ordinata omnia; ut id, quod eſt præcipuum in homine, & excellens, hoc imperet cæteris non reluctantibus, quæ ſunt nobis; beſtiiſque communia. S. Auguſt. l. 1. de ſerm. Dom. in monte cap. 8.

Anima mea. Luc. 1. 46. Toletus: rectè inquit B. Virgo *anima mea*: quia ipſa ſola habebat animam ſuam in poteſtate ſua, ejuſque erat domina: quia illam poſſidebat per patientiam, & affectuum, paſſionumque omnium dominium. At nos non poſſidemus animam noſtram, quia poſſidemur ab ira, ſuperbia &c. apud Cornelium hic.

Servit omnis, qui auctoritatem puræ non habet conſcientiæ. Servit, quicumque vel metu frangitur, vel delectatione irretitur, vel cupiditatibus ducitur, vel indignatione exaſperatur, vel mœrore deiicitur: ſervilis enim eſt omnis paſſio. S. Ambroſ. de Jacob. & vita beata l. 2. c. 3.

Quemadmodum acerba vulnera nec levem quidem manus contractum ferunt; ſic & animus perturbatus difficilis eſt, & moroſus; & ad omnia indignatur; quoviſque verbo mordetur, & offenditur. S. Chryſoſt. hom. de fide Annæ.

Nihil æquè affligit, ac ſi anima obſideatur à perturbationibus. Aliæ enim extrinſecus incidunt; hæ verò intus naſcuntur: & hæc eſt maxima afflictio. Etiamſi nos vexet Mundus, nos autem ipſos non vexamus; nihil nobis fuerit moleſtum. In noſtra poteſtate ſitum, ut vel affligamur, vel non affligamur. S. Chryſoſt. in Pſ. 4.

Unuſquiſque affectus, ac perturbatio, cùm prævalet, ac dominatur rationibus ſibi ſubjugatis; animi noſtri tyrannus exiſtit. S. Gregor. Nyſſ. or. in fun. Pulcheriæ.

Animos ipſe ſine ſarcina eſt, donec & ſperare deſinat, & timere. Hildebertus ep. 1.

T I T U L U S VII.

P A S T O R B O N U S
C H R I S T U S.

E*Radit quaſi paſtor gregem ſuum*. Eccl. 18. 13. Chriſtus pluris videtur facere paſtoris nomen, quàm regis: hoc aſpernatus eſt; & in morte inclinans caput à titulo regis deflexit; tùm contra ſeipſum paſtorem nominet. Joan. 10. 11. Et licet habuerit progenitores nobiles, maximè tamen, ſe à paſtore deſcendere, indicare voluit. *Liber generationis Jeſu Chriſti Filii David*. Matth. 1. 1. de quo Pſ. 77. 70. *& elegit David ſervum ſuum; & ſuſtulit eum de gregibus ovium*. Iſ. 40. 11. *ſicut paſtor gregem ſuum paſcet*. Octavianus in Eccl. 18. 13. *Imponit in humeros ſuos gaudens*. Luc. 15. 5. Ovis onus videtur; ſed corona eſt. Tertull. l. 3. adv. Marcion. c. 9. novus rex novorum ævorum Chriſtus Jeſus novæ gloriæ; & poteſtatem, & ſublimitatem ſuam, humero extulit. Naxera in Joſ. 3. §. 13.

Ego ſum paſtor bonus. Joan. 10. 11. Ego enim ſum, qui, quod infirmum eſt, conſolido; quod ægrotum, ſano; quod confractum, alligo; quod errans reduco; quod periit, quæro. S. Baſil. Seleuc. or. in prædicta verba. Cur non dicit: ego ſum Samaritanus? quia ille magnæ charitatis fuit. Quia *Samaritanus, iter faciens*, caſu invenit miſerum: at bonus paſtor multa cura errantem ovem quæſivit. Sylveira c. 19. in Joan. 10. *Et cognoſco meas*. Joan. 10. 14. Theophylactus: mercenarios oves ignorat; raro enim viſitat. Paſtor bonus oves agnoſcit, quia frequenter viſitat. Iſ. 7. 14. *vocabitur nomen ejus Emmanuel*. En paſtoris noſtri proprietas. Quid Emanuel? *nobiſcum Deus*. Eſcobar l. 9. ſect. 2. obſ. 4.

Tamquam ovis ad occiſionem, ductus eſt; & ſicut agnus &c. Act. 8. 32. Dicitur ovis, cùm ſit paſtor bonus, S. Baſilius Seleuc. paſtor pro ovibus tamquam ovis jugulum præbet. Præclarum boni paſtoris inſigne eſt, ut pro jugulandis ovibus ipſe ſed ad mortem offerat. In nullo diſcrimine, in nulla actione ſuos videt, quod ipſe in ſe diſſimulet, & in ſe non aſſumat. Sylveira hic.

Quis paſtor oves proprio paſcit cuore? & quid dico paſtor? Matres multæ ſunt, quæ poſt partus dolores filios aliis tradunt nutricibus. Hoc autem ipſe non paſſus; ſed ipſe nos proprio ſanguine paſcit, & per omnia nos ſibi coagmentat. S. Chryſoſt. hom. 60. ad pop. Antioch.

Miſcellanea.

Fuit autem Abel paſtor ovium. Gen. 4. 2. S. Baſilius hom. de M. Mamante: nè contemnas virum, ubi paſtorem audis: qui Deo primus placuit Abel; paſtor fuit. Moyſes, magnus ille Legislator, pecudes pavit in monte Horeb Ex. 3. 1. 2. & per paſturam ad colloquium Dei pervenit. Jacob Patriarca pecudes paſcendo pro veritate patientiam oſtendit. David à pecudum paſtura pervenit ad regnum. Sorores quædam ſunt, paſtura, & regni adminiſtratio: quapropter Dominus utraque complexus, & paſtor eſt, & rex Pſ. 22. 1. *Dominus regit me*. Sept. *Dominus paſcit me*. Mendoza in 1. Reg. 9. 3.

T I T U L U S VIII.

P A T E R.

§. I.

Cœleſtis.

N*On dixit*: *Aſcendi ad Patrem noſtrum*. Joan. 20. 17. Nè eſſet communio creaturarum cum Unigenito: ſed *ad Patrem*, inquit, *meum, & ad Patrem veſtrum*: aliter meum per naturam; aliter veſtrum per adoptionem. S. Cyrillus Jeroſ. Catech. 11.

Deus dicitur Pater creatione, adoptione. Rom. 8. 15. *Accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum* Inſtructione Iſaiæ 38. 19. *Pater filiis notam faciet veritatem*. Correctione. Prov. 3. 12. *quem diligit Dominus, corripit*. S. Thom. Aqu. in Jer. c. 3.

§. II.

Patris mira, dulcis, appellatio.

P*Ater noſter, qui es in cœlis*. Matth. 6. 9. O maximam Dei benignitatem! his, qui defecerunt ab illo, & in extrema inciderunt mala, tantam præſtitit malorum oblivionem, & gratiæ participationem; ut Patrem ſeſe appellari voluerit. S. Cyrill. Jeroſ. Cathec. Myſtag. 5.

Quid

Quid tam auget fiduciam? quid tam inflammat affectum? quid tam lætificat humilem animam? ſicut Deum verum, & ſummum velle à Fidelibus Patrem vocari, eumque fiducialiter Patrem vocare. Dion. Carth. hic.

Qui? cui dicimus, *Pater noſter*? nos quondam filii iræ, filii gehennæ, filii mortis, filii diaboli, dicimus *Pater noſter*: Patri miſericordiarum, Patri cœleſtis patriæ, Patri vitæ ſempiternæ, Patri D. N. J. C. Dei ſibìmet coæqualis, & coæterni. Rupertus l. 5. hic.

Quanta Domini indulgentia! quanta circa nos dignationis ejus, & bonitatis ubertas! qui ſic nos voluerit orationem celebrare in conſpectu Dei; ut Deum *Patrem* vocemus; & ut eſt Chriſtus Dei Filius, ſic & nos Dei filios nuncupemus: quod nomen nemo noſtrum in oratione attinget; niſi ipſe nobis ſic permiſiſſet orare. S. Cyprianus lib. de orat. Dom.

O amoris abundantiam! perculſo animo inexplicabiles large illius in nos divinæ bonitatis opes admirare; qui talem, ac tantum, vocare *Patrem* es auſus. S. Chryſoſt. tom. 6. or. de inſtit. ſecundum Deum vita.

Frater S. Bernardi Gerardus, ut S. Bernardus refert ſ. 26. in Cant. cùm ad extrema veniſſet, & ſolemnem illam abeuntium formulam à Chriſto propoſitam uſurpaſſet: *Pater! in manus tuas commendo ſpiritum meum*. Luc. 23. 46. reguſtata ea Patris appellatione converſus ad fratrem adſtantem, non ſatiatus ejus vocis ſæpius iterata ſuaviatione; quanta, inquit, dignatio Dei, Patrem hominum eſſe! quanta hominum gloria, Dei filios eſſe, & hæredes! Doultreman de am. l. 5. c. 2.

§. III.

Patris Cœleſtis bonitas.

S*Urgam, & ibo ad Patrem meum*. Luc. 15. 18. Qua ſpe? qua fiducia? qua confidentia? Qua ſe? illa, qua Pater eſt. Ego perdidi, quod erat filii; ille, quod patris eſt, non amiſit. Apud patrem non intercedit extraneus: intus eſt in patris pectore ipſe, qui intervenit, exorat, affectus. S. Chryſol. ſ. 2.

Vidit illum Pater ejus. Luc. 15. 20. Quis ille nobis intelligendus Pater? Deus ſcilicet: tam Pater nemo, tam pius nemo. Tertull. l. de pœnit.

Accurrit, & cecidit ſuper collum ejus. ib. Rogo, quis hic deſperationis locus? quæ hic excuſationis occaſio? hic ſimulatio quæ timoris? niſi fortè timetur occurſus, terret oſculum, turbat amplexus. S. Chryſol. ſ. 3.

Non ita gaudet vocari Dominus, ut Pater; neque ſic amat habere ſervum, ut filium. S. Chryſoſt. ſ. 10. in ep. ad Rom. cap. 6.

Ipſe quidem Patrem ſe exhibuit mihi; ſed non ego viciſſim me illi filium. Quanta fonte attollo jam oculos ad vultum Patris tam boni? tam malus filius! Pudet indigna geſſiſſe genere meo! gaudet tanto Patri vixiſſe degenerum! S. Bernardus ſ. 16. in Cant.

§. IV.

Pater carnalis.

E*St panes patrem dulcis conditio, libera ſervitus, abſoluta cuſtodia, timor lætus, blanda ultio, paupertas dives. ſecura poſſeſſio. S. Chryſol. ſ. 1.

In filio eſt ſubſtantia patris tota? & ideo nil pater perdidit, cùm recipit. Id. ſ. 4.

O quid facit vis amoris! quamvis malo filio, non eſſe neſcit, non eſſe non poteſt pater. Videt filium degeneraſſe animo: videt paternæ pietatis, paterni generis, nil habere; & tamen nuncupat filium. Id. id.

Diſertus aliquis pater ſi ſit tantus orator, ut lingua illius fora concrepent, & tribunalia concutiantur; ſi habet parvulum filium, cùm ad domum redierit, ſeponit forenſem eloquentiam, quo aſcenderat, & lingua puerili deſcendit ad parvulum. S. Auguſt. tr. 7. in Jon. 1. 50.

Propinquorum quot oculi, tot lucernæ: dies eſt aſpectus matris, ſol patris rutilet in vultu. S. Chryſol. ſ. 1.

Liberis ſuis pater vice Dei eſt. S. Gregor. Naz. ad Vitalianum.

T I T U L U S IX.

P A T I E N T I A.

§. I.

Figuræ, Symbola, definitio.

Ex Veteri.

I*Bo, & videbo viſionem hanc magnam, quare non comburatur rubus*. Ex. 3. 3. Magna eſt viſio, ſi vides hominem invidiæ, calumniæ, tribulationum, igne circumdatum, & velut ardentem; non tamen comburi, non ullum vindictæ, aut impatientiæ, promere verbum. Stengelius t. 3. div. Judic. c. 50.

Sacerdos habebit pellem ejus. Levit. 7. 8. Pellis eſt Symbolum patientiæ, ut patet Job 2. 4. & Job 19. 20. quæ Sacerdotis propria virtus, & veſtis eſt. Ita Iſichius apud Cornelium hic.

Homo quidam erat in regione &c. Job 1. 1. Ità legit Origenes. Erat tanquam roſa inter ſpinas, tamquam lilium inter tribulos; candidus, ac rubeus: candidus fide, ac ſanctitate, rubeus velut roſa plane, quia ſuſtinuit dolores, ac paſſiones. Origenes hic.

Quoniam ab ipſo patientia mea. Pſ. 61. 6. S. Bernardus ſ. 2. in Circumc. D. neceſſe eſt ergo, ut illuceſcat dies patientiæ, per quem omnia dura, & aſpera, tacita amplectaris patientia. Apud Pinna in Eccl. Ethol. 258. Bene patientes erunt. Pſ. 91. 15. S. Hieron. vertit *frondentes*.

Pſallite Domino in cithara. Pſ. 97. 5. Omnis patientia dulcis eſt Deo; ſi autem in ipſis tribulationibus defecerit, citharam fregiſti. S. Auguſt. in Pſ. 42.

Omnes domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus. Prov. 31. 21. Duplex eſt veſtis, hyemalis, & æſtivalis. Veſtem hyemalem dico virtutes, quibus protegimur contra pluviam, & grandinem tentationum, & perſecutionum: ut eſt patientia, manſuetudo, humilitas, & hujuſmodi. Æſtivalem dico virtutes; quibus tempore pacis, & tranquillitatis, vacatur bonis operibus, vel contemplationi: ut eſt pietas, charitas, ſapientia. Hugo Card. hic.

Ædificavi mihi domos. Ecclæ. 2. 4. Quilibet deberet ædificare in ſeipſo domos multas, velut in quadam civitate. Primam domum debet facere hyemalem, id eſt, domum patientiæ; in qua ſe tueatur à grandine, & pluvia tribulationum. Debet facere domum æſtivalem, velut ſolarium: ſcilicet domum ſpei &c. Id hic.

Sicut lilium inter ſpinas. Cant. 2. 2. Tunc amica Dei anima inter amicas eſt ſicut lilium inter ſpinas: lilium enim, quamvis pugnatur à ſpinis, candorem tamen retinet? fortiorem emittens odorem, quàm ſi non pungatur. S. Albertus M. parad. an. c. 4.

Ex Novo.

Obtulerunt ei aurum. Matth. 2. 11. Aurum Deo offerimus, cùm per patientiam probati in tribulationibus non deficimus. B. Ivo Carnot. ſ. de Epiph. D.

Jeſum quæritis &c. Marci 16. 6. Benè quæritis eum, quia Nazarenum, & crucifixum. Multi enim quærunt tantùm Jeſum Nazarenum, id eſt, ſalutem floridam: volunt enim hic gaudere cum Mundo, & in futuro regnare cum Chriſto. Sed non invenitur Nazarenus ſine crucifixo: *per multas tribulationes &c.* Act. 14. 21. Hugo Card. hic.

Et purgabit aream ſuam. Luc. 3. 17. Grana ad pedes ventilantis ſuo pondere cadunt; ſed paleas longiùs rapit ventus. Si igitur in tribulatione ad Chriſti pedes cadis, ejus voluntati ſubjectis; granum es: palea; ſi te tribulatio à Chriſto removet. Chriſtus ventilatus in horto à tribulatione, dum orat; ſed *procidit in faciem ſuam*. Matth. 26. 39. Stella hic.

Sint lumbi veſtri præcincti. Luc. 12. 35. S. Cyrillus Alex. in Cat. S. Thomæ: ſuccingi ſignificat agilitatem, & promptitudinem, ad ſuſtinenda mala; intuitu divini amoris. Apud Sylveira hic.

Calcea te caligas tuas. Act. 12. 8. Calceati ſunt patientes in dextero pede per amorem Dei, in ſiniſtro per timorem Inferni. S. Vincent. Ferr. ſ. de S. Petro ad vincula.

Scientes, quod tribulatio patientiam operatur. Rom. 5. 3. Notat Hugo Card. Paulum hic innuere, patientiam eſſe velut terram fructiferam, quam tribulatio operatur, id eſt, colit, arat, exercet; ut fructum ferat meritorum: eo ſenſu, quo Gen. 2. 15. Adam dicitur poſitus in paradiſo, *ut operaretur illum*. Cornellius hic.

Ut probatio veſtræ fidei &c. 1. Petri 1. 7. Bene patientia Sanctorum auro aſſimilatur: quia ſicut in metallis pretioſius aliquid auro non eſt; ità hæc apud Deum omni laude eſt digniſſima. V. Beda hic.

Ex Patribus, & aliis.

Anima petra, terra bona, & fertilis, per multam patientiam. Origenes hom. 4. in Ezech.

Patientia eſt honeſtatis, aut utilitatis, cauſa; rerum arduarum, ac difficilium voluntaria, ac diuturna perpeſſio. S. Auguſt. l. 83. qq. q. 30.

Mirabilis res eſt patientia: quæ tamquam in tranquillo portu animum conſtituit; eumque & ab adverſis ventis, & fluctibus tempeſtatum, liberum reddit. S. Chryſoſt. hom. 83. in Joan. c. 18.

Patientia moleſtiarum eſt decoctio. Sicut ergo bonus ſtomachus concoquit cibos, quantumvis crudos; ſic valida patientia quaſvis adverſitates. E contra ſicut imbecillis ſtomachus

car-